

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELLEN – LÉT

2018/I.

Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

**Minority SafePack: 1 millió fölött az aláírások száma!
EP-határozat: Mérföldkő az európai kisebbségvédelemben**

**Ez Szlovákia:
Meggyilkolták az oknyomozó újságíró és párját
A maffia csápjai a politikai életben
Kormányzati színháték**

Az 1848-as forradalom 170. évfordulója

2018 a külföldi magyar családok éve

Kegyelet / A Donnál történt...

Díjak, elismerések

**A Szent Korona ereje
Gömörben**

A FELTÁMADÁS NAPJÁN

A FELTÁMADÁS NAPJÁN

Idei első lapszámunk hagyományosan tavasszal, március végén jelenik meg. Éppen húsvétvasárnap, a Feltámadás napján.

Nem véletlenül. Van okunk a bizakodásra, hiszen úgy tűnik, előrelépés mutatkozik az európai őshonos kisebbségek jogi helyzetének rendezésében. Februárban az Európai Parlament egy határozatot fogadott el rólunk, és úgy tűnik, sikeres lesz a Minority SafePack európai polgári kezdeményezés is.

Ami viszont Szlovákiát illeti, az jóval inkább „nagypénteki képet” mutat. Mindekelőtt a február végén történt kettős gyilkosság okán, mely végül az egész belpolitikai életet formálja. A reményt ez esetben az utca népe jelentheti, a tömegdemonstrációk méretei elérik az 1989-es rendszerváltozás szintet.

Az első negyedév aktuális eseményeiről készült beszámolók, elemzések, publicisztikák mellett tavaszi számunk egyik kiemelt témája a március 15-i nemzeti ünnepünk, amelynek a 170. évforduló kapcsán, a nemzeti összetartozás jegyében, idén a szokottnál is nagyobb figyelmet szentelünk. Ennek keretében beszámolunk a Felvidéken, az itt élő magyar közösség által tartott ünnepi megemlékezésekről.

Nemzeti ünnepünk és a magyar kultúra napja alkalmából számos felvidéki kitüntetettre lehetünk büszkék, róluk, az ő munkásságukról, értékteremtő, áldásos működésükről örömmel számolunk be.

A magyar kormányzat kiemelt ügyként kezeli a családok támogatást, így 2018 a család éve. A család nemzetmegtartó értékét nem lehet elégszer hangsúlyozni. Tájékoztatunk a Köldökzsinór-programról, mely támogatással a magyar kormány anyagiilag is elismeri azokat, akik magyar gyermeket vállalnak a világ bármely pontján, tehát a Felvidéken is.

Sajnos, nagyon terjedelmes 2018 első negyedévének kegyelet-rovata, 12 eltávozott személyiségre emlékezünk. Ugyancsak emlékezünk a 200 éve született Görgei Artúr fővezérre, és a 75 évvel ezelőtti doni poklot megjárt katonáinkra is.

Oktatásügyünk helyzetéről Albert Sándor irányt adó gondolatait közöljük. Régióink közül most Gömörbe látogattunk, ahol a Szent Korona erejével óvják a magyarságot.

Lapunkat a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg, jó olvasást kívánunk.

A szerkesztők.

Minority SafePack: 1 millió fölött!

A Minority SafePack-honlap (minority-safepack.eu) tájékoztatása szerint több mint egymillióan írták alá az őshonos kisebbségek európai jogvédelme érdekében indított európai polgári kezdeményezést. Ennek sikeréhez az is szükséges, hogy az Európai Unió legalább hét országában összegyűjtsék a meghatározott minimális aláírást. Ezt is megvan, eddig tíz ország teljesítette: Bulgária, Dánia, Horvátország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia. És van még néhány ország, melyekben egy-egy huszáros hajrával akár még emelhetik is ezt a számot.

Az aláírásgyűjtésről tavaly az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) döntött. Szlovákiában a FUEN tagszervezeteként a Magyar Közösség Pártja szervezte az aláírásgyűjtést, melybe több civilszervezet is bekapcsolódott.

Nem kétséges, hogy az aláírók között a magyarok vannak többségben, de ugyanúgy köszönet jár a többi őshonos kisebbség tagjainak, mint például a dániai németeknek, a spanyolországi katalánoknak, a bulgáriai törököknek vagy a Lettországban és Litvániában élő oroszoknak. És természetesen még folytathatnánk a felsorolást, **de majd április 3-a után készítünk részletes elemzéseket, ugyanis addig még gyűjteni lehet az aláírásokat. És kell is, hogy ne adjunk esélyt az ellenőrző intézmények bürokratikus eljárásainak az aláírások ellenőrzése során.**

Köszönet mindenkinek, aki támogatta a kezdeményezést, mely lehetőséget ad arra, hogy sikeres legyen az őshonos kisebbségek jogvédelméért folytatott küzdelem. Mint ismeretes, a 2018. február 7-én az Európai Parlament elfogadta „Az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetésmentességéről” című határozat, következhet a folytatás!

Április 3-ig még hajrázzunk egy nagyot!

(on)

A határozat-tervezetet Csáky Pál, az MKP európai parlamenti képviselője dolgozta ki

Mérföldkő az európai kisebbségvédelemben

Az Európai Parlament elfogadta az őshonos kisebbségekről szóló határozatot

Az Európai Parlament Petíciós Bizottsága január 23-ai ülésén 23 támogató szavazattal és 2 ellenszavazat mellett megszavazta a Csáky Pál EP-képviselő által kidolgozott határozattervezetet, amelynek címe *A kisebbségek védelme és hátrányos megkülönböztetésük tiltása az EU tagállamaiban*. A határozattervezetet, amelynek tartalma kötelező érvényű az Európai Bizottság és a tagállamok kormányai számára, és a legnagyobb teret az őshonos kisebbségek jogai védelmének és mindennemű diszkriminálásuk tiltásának szenteli, február 7-én az Európai Parlament plénuma is elfogadta.

A határozat parlamenti elfogadása után Csáky Pál, Gál Kinga és Bocskor Andrea EP-képviselők közös sajtóközleményt adtak ki.

„Óriási siker, hogy az Európai Parlament történelmében először hozott határozatot az őshonos kisebbségek diszkriminációjának tiltásáról és jogaik széles körű védelméről az Európai Unión belül” – hívta fel a figyelmet Csáky Pál felvidéki EP-képviselő, a dokumentum néppárti felelőse. „Az EP mai szavazása megkoronázza a magyar nemzetpolitikai igyekezeteket” – emelte ki Gál Kinga és Bocskor Andrea fideszes EP-képviselő a szavazást követően.

Az elfogadott határozat – melynek státusa jóval erősebb egy jelentésnél – védi a kisebbségek identitását, garantálja nyelvi jogaik érvényesítését, és támogatja a kisebbségek oktatását azok anyanyelvén. Felhívja továbbá a figyelmet a kisebbségek képviselői részvételének fontosságára a közéletben és a leghatározottabban tiltja mindennemű diszkriminációjukat. A dokumentum hangsúlyozza, hogy ugyanezeket az elveket kell betartatni az EU-csatlakozás felé tartó partneri államokban, például Szerbiában és Ukrajnában is.

„A tárgyalások során a Petíciós Bizottságban sikerült kivédeni az európai baloldal és a liberálisok igyekezetét, hogy a határozatot ellehetetlenítsék, eredeti célcsoportját megváltoztassák a migránsok, az új vallási vagy egyéb kisebbségek, illetve a szexuális kisebbségek jogairól szóló részek túlterjesztésével. Így a dokumentum megszavazhatóvá vált minden nemzeti elkötelezettségű magyar EP-képviselő számára” – emelte ki Csáky Pál, a Petíciós Bizottság alelnöke.

„A mai napon elfogadott határozat mérföldkő az európai kisebbségvédelem terén. Hosszú évek munkájának kézzelfogható eredménye ez, s a legtöbb, ami ma az Európai Parlament szintjén politikai határozatként reálisan elérhető. Ugyanakkor látni kell, hogy a baloldal mindent megtesz azért, hogy az őshonos kisebbségekről és kisebbségi nyelvekről szóló határozat csakis a tágran értelmezett kisebbségi fogalom mentén jelenhessen meg” – hívta fel a figyelmet Gál Kinga, a Kisebbségügyi Munkacsoport néppárti társelnöke.

„Örülök, hogy az Európai Parlament határozatba foglalta az uniós jogalkotás szükségességét a kisebbségvédelem terén, s elismeri, hogy az EU nem foglalkozik elég kiemelten az őshonos kisebbségekkel. Pedig a kisebbségi nyelvek oktatásának és használatának előmozdítása a nyelvi megkülönböztetés kiküszöbölésének legfontosabb feltétele. Ezt maga az Európai Bizottság tudná elősegíteni. Remélem, hogy az EU tagországaira vonatkozó jogalkotási aktus rövid időn belül megtörténik, és a jövőben a csatlakozás előtti és társult országokra is kiterjesztik” – mutatott rá Bocskor Andrea, a kulturális szakbizottság kárpátaljai alelnöke az EP-képviselők közös sajtóközleményében.

A kisebbségvédelmi határozatot egy 2017 májusában, azonos témában az uniós polgárok által benyújtott petíciók alapján megszervezett nyilvános meghallgatás előzte meg, amelynek kezdeményezője Csáky Pál, az MKP EP-képviselője volt. A nyilvános meghallgatáson többek között olyan közép-európai nyelvi jogok érvényesítésével kapcsolatos gondok, illetve kisebbséghez tartozó személyeket ért diszkriminációt feltáró ügyek kerültek bemutatásra, amelyekkel Szlovákiában, Romániában vagy éppen Lengyelországban találkoztak az érintettek. Ezt követően kisebbségi témában aktív petíciós bizottsági képviselők javaslatot tettek a nyilvános meghallgatás tartalmának állásfoglalási indítványba történő összefoglalására. A tervezet elkészítésének koordinátora Csáky Pál volt. Így kerülhetett előbb a szakbizottság, majd azt követően az EP plénuma elé a most elfogadott határozat. (D.É.)

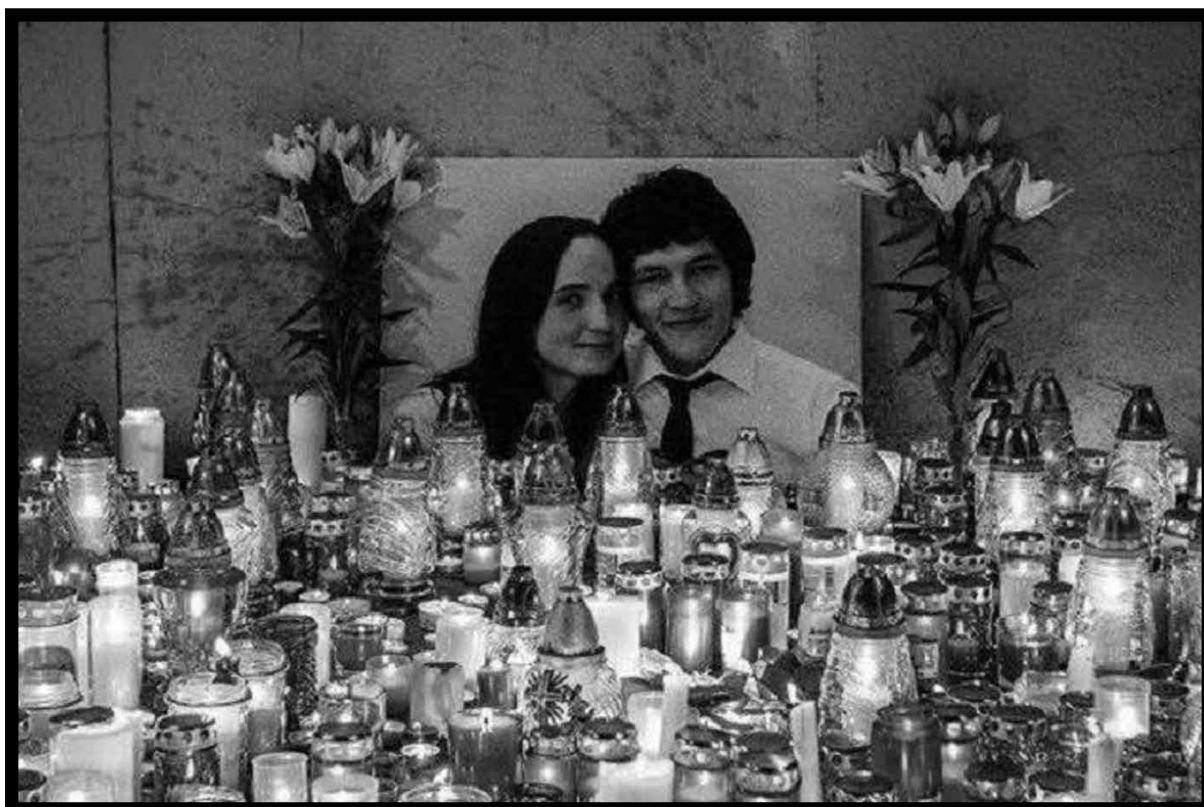
Csáky Pál, Menyhárt József MKP-elnökkel és Kalmár Ferenc, Magyarország szomszédspolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri biztos az elfogadott EP-határozatról tartott pozsonyi sajtótájékoztatón.

EZ SZLOVÁKIA:

Meggyilkolták az oknyomozó újságíró és párját

A maffia csápjai a politikai életben

Kormányzati színjáték – Bugár asszisztálásával

Február végén a Galánta melletti nagymácsédi családi házában meggyilkolták az Aktuality.sk fiatal oknyomozó riporterét, Ján Kuciakot és élettársát, Martina Kušnírovát.

A polgárok tüntetéses-sorozatban nyomatékostották, hogy tisztességes országban akarnak élni. A tiltakozó megmozdulások mérete az 1989-es évi rendszerváltozás utcai megmozdulásaira emlékeztetett.

Úgy tűnt, bukik a kormány, és előrehozott választások lesznek. Ez utóbbit szorgalmazta a Most-Híd Országos Tanács is, majd Bugár Béla elnök bejelentette, ott folytatják, ahol két éve abbahagyták. Jött néhány csere a minisztériumok élén, és azt mondják, új kormány...

Miről írt a meggyilkolt Kuciak?

Az utóbbi évben Kuciak számos gyanús spekulatív ügyletről írt, amelyek Marián Kočner cégeivel voltak összefüggésben, sokat írt a társadalom perifériáján élő, adócsalási ügyekben felhasznált emberekről, akik gyakran semmit sem sejteneek arról, miért kaptak néhány száz eurót a gazdag vállalkozóktól, továbbá a Smerrel összefonódott jelentősebb vállalkozókról és a Panama Papers-ügyről is.

Az utóbbi időben a legtöbbet a maffialistára is felkerült Kočnerről írt, Kuciak 2017 elejétől született mintegy ötven riportjának csaknem a fele róla szól.

Tavaly januárban Kuciak azt írta, hogy Kočner neve a Technopollal kapcsolatos csalásoknál is felmerült. Kočner ellen a volt köztársasági elnök, Michal Kováč fiával együtt már a 90-es években vádat emeltek, az új ügy azonban nem ezzel volt összefüggésben. Kuciak cikke alapján a 2016 végén történt gyors tranzakciók után a Kočnerhez kötődő emberek 20 millió eurós vagyona tettek szert.

De foglalkozott Kuciak 2017-ben a Kočner és Markíza televízió között támadt vitával is, a maffialistas vállalkozó ugyanis több tízmillió eurós váltók kifizetését követelte a televíziótól, amelyeket még a Markíza akkori igazgatója, Pavol Rusko írt alá. A televízió a váltók valódiságát kétségbe vonta, amit Rusko is megerősített.

2017 közepe táján Kuciak arról írt, bonyolult banki átutalásokon és postafiókcégeken keresztül, áfa-visszaigénylésekből és különböző követelésekből származó pénzek segítségével miként szerezte meg a bacsfai golfpályát Kočner, miközben az állam négymillió eurót veszíthetett az áfa-visszaigényléseken.

De az Aktuality.sk riportere arról is írt, hogyan emelt végül az ügyész vádat Kočner ellen a dóvali (Donovaly) spekulatív ügyletek miatt, s amikor 2017-ben azt is megszelloztette, hogy Kočner megszabadult a Bonaparte lakótömbben lévő lakásától, a vállalkozó nyíltan megfenyegette őt.

Kuciak utolsó írása is Kočner ügyleteivel volt kapcsolatos, valamint a nevével összefonódott Five Star Residence-szel. Kočner öt különböző cége között legalább kétszer 19 lakást adtak oda vissza, ami az újságíró szerint adócsalás gyanús volt.

Kuciak egyike volt azoknak a szlovák újságíróknak, akik a Panama Papersban nyilvánosságra került adóparadicsomi cégeknek is figyelmet szenteltek. Az Aktuality.sk portál megállapításai szerint hasonló cégeken keresztül szeretett volna üzletelni Fico barátja, Miroslav Východník vállalkozó is.

De Kuciak riportjai közé tartozik az a cikksorozat is, amely az úgynevezett fehér lovakról, vagyis a társadalom perifériájára szorult emberekről, hajléktalanokról, narkósokról, alkoholistákról szól a pozsonyvereknyei elhíresült Pentagon nevű lakóházról, akiket azután a kétes hírű vállalkozók néhány száz euróért a cégeik élére állítottak, amelyekkel bűncselekményeket követtek el.

Kuciak több olyan vállalkozóról is írt, akiknek a neve a Smerhez kötődik, s nemcsak

Kočnerről vagy Výbohról van szó, hanem például az ismert nyitrai vállalkozóról, Miroslav Bördöről is, aki egy biztonsági szolgálatot nyújtó cég tulajdonosa, s nem mellesleg Tibor Gašpar rendőrfőnök sógora, de foglalkozott az adócsalással gyanúsított Ladislav Bašternák vállalkozó ügyeivel is, akinek a lakásában Robert Fico kormányfő mindmáig lakik.

Kuciak és élettársa meggyilkolásának híre hallatán az Aktuality.sk portált működtető Ringier Axel Springer is megdöbbenésének adott hangot. Közleményükben azt írják, bár az ügy háttere még nincs felderítve, van ok azt feltételezni, hogy ez a büntett összefügg kollégájuk oknyomozói munkájával. „Ha ez a büntett egy független kiadó, mint amilyen a Ringier Axel Springer, célzott eltántorítása volt a jogsértés felderítésétől, akkor mi ezt lehetőségként használjuk fel újságírói felelősségünk további megerősítéséhez” – olvasható a közleményükben. *(az Aktuality.sk, és a Denník N nyomán)*

Szerkesztőségként is sokkolt bennünket a hír, együttérzünk az elhunytak családtagjaival, de egyúttal abbéli aggodalmunknak is szeretnénk hangot adni, hogy az ország a kilencvenes évek praktikáit idéző maffiaországgá züllik.

Az utolsó csepp a pohárban

A korrupció olyan betegsége a demokráciának, mint a rák az emberi szervezetnek. Belülről zabálja fel, legyöngíti az immunrendszerét – végső soron pedig megöli. Ugyanígy, ha az emberek naponta szembesülnek a korrupcióval, hogy megfelelő kapcsolatok nélkül nem juthatnak egyről kettőre, vagy pedig a megfelelő helyen le kell adni a sápot, egy idő után rezignáltságba süllyednek, és elhiszik, hogy ezen nem lehet változtatni. Egyszer azonban ki kell mondani, hogy ebből elég, és ez a pillanat most jött el!

Mindezek a gondolatok pedig a legfrissebb borzalom, két fiatal, Ján Kuciak oknyomozó újságíró és a barátnőjének a kivégzése kapcsán ötlöttek fel bennem. Ahelyett, hogy a két fiatal életük nagy napjára készül-

ne, a családjuk készülhet a temetésükre.

A korrupció árnya azonban erre az esetre is rávetül, csakúgy, mint ahogy a politika és a szervezett bűnözés összefonódásának a gyanúja is felmerül, ami már rémisztő feltételezés.

A történet az, amin Ján Kuciak az utolsó időben dolgozott, hogy a calabriai maffia már Szlovákiában is megvetette a lábát. A maffiával összeköttetésbe hozható üzletembereknek vannak vállalkozásaik Kelet-Szlovákiában, köztük mezőgazdaságiak is, és ezek a cégek a valóságosnál nyolcszor nagyobb földterületre vettek fel támogatást. Illetve olyan földekre, melyeket nem is bé-

reltek. Mindezt úgy teheték meg, hogy politikai, sőt kormány szintű kapcsolatokkal rendelkeztek. Egyes smeres képviselőknek még az sem okozott gondot, hogy maffiakapcsolatokkal vádolt üzletemberekkel együtt fotózzák őket.

Az ügyben azonban van még egy furcsaság. Vagy ismerve a rendőrség elmúlt években nyújtott „teljesítményét” nem is annyira furcsa? Ján Kuciak még hónapokkal ezelőtt feljelentést tett a rendőrségen, mert életveszélyesen megfenyegették. Azonban nem vették komolyan, és így védelmet sem kapott.

Ugye emlékeznek még arra az esetre, amikor egy pozsonyi nő bejelentést tett a rendőrségen, hogy az elvált férje életveszélyesen megfenyegette? Az ügyeletes tiszt őt sem vette komolyan, és hazaküldte a szerencsétlen nőt. Otthon aztán a férj végzett vele és magával is.

Akkor a belső vizsgálat az ügyeletes tisztet találta bűnösnek, akit elbocsátottak. Most már azonban egyre világosabb, hogy itt rendszerszintű hibáról van szó, és a bűnösöket sokkal feljebb kell keresni. Hogy konkrét legyek, a sajtótájékoztatókon ott állnak a miniszterelnök háta mögött.

Sztakó Zsolt

Egy újságíró halálára

Csáky Pál február 27-i jegyzete

Megöltek egy tisztességes újságírót Szlovákiában. A hír – bel- és külföldön – mindenkit megrázott. A nyomás óriási a szlovák szerveken az ügy felderítésére. Remélem, ez sikerülni is fog.

Az igazság azonban az, hogy a lényegét már ma is ismerjük. Az pedig messze nem szívdérítő, s azt sugallja, hogy mélyebb, lényegi változásokra volna szükség az országban. Naponta érzékeljük ugyanis a mocsarat magunk körül, s most annyi történt, hogy az egyik legmélyebb pontjával vagyunk kénytelenek szembesülni. Nagyon jó lenne, ha nem vesznénk el a részletekben, s az még jobb lenne, ha fél év múlva nem ugyanott tartanánk, ahol a múlt hét elején.

Ami történt, az nem más ugyanis, mint a jéghegy csúcsa. S nekem az egész hegygel van gondom.

Vegyük sorra a tényeket. Ismétlem: tegyük félre az érzelmeket, a tényekről beszéljünk.

Valaki néhány nappal ezelőtt úgy gondolta, hogy Szlovákiában a legdurvább módon el lehet hallgattatni egy kellemetlen embert. Valószínűleg felbérelt egy (vagy több) bérgyilkost ennek kivitelezésére.

Miért gondolhatta ez a valaki úgy, hogy ezt Szlovákiában nem csak meg lehet tenni, de akár meg is lehet úszni?

Van, ugye, az országnak egy legfőbb vezetése, ahol a legfőbb vezető, a miniszterelnök és a legfőbb „bűnüldöző”, a belügyminiszter egy alvilági kapcsolatokkal gyanúsított multimilliomos

Pozsonyban a Szlovák Nemzeti Felkelés terén a becslések szerint mintegy 65 ezren gyűltek össze március 16-án. A tömeg előrehozott választásokat követelt és Ján Kuciak, illetve menyasszonya, Martina Kušnírová meggyilkolásának alapos kivizsgálását. A mintegy kétórás polgári megmozdulás incidensek nélkül zajlott. (D.É.)

polgár Bonaparte nevű luxuslakótömbjében lakik, tisztázatlan pénzügyi feltételek mellett. A belügyminiszter számlájára ráadásul tisztázatlan eredetű pénzek is jöttek az alvilághoz köthető emberektől, de ez ma már senkit nem izgat. Igaz, hogy a Bonaparte lakótömb előtt ezek tüntettek a belügyminiszter távozását követelve, de idővel ezen is csak mosolyog mindenki. A belügyminiszter leginkább: nemhogy távozna, de újabban azt írják róla, hogy a távozni készülő miniszterelnököt készül utódolni a pártelnöki és a miniszterelnöki székben.

Ez a belügyminiszter egyébként is érdekes figura: a rossz nyelvek azt mondják róla, hogy miniszterségei idején szorgalmasan gyűjtögetett aktákat legközelebbi partnereiről is. Igen, Ficóról is, Dankóról is, Bugárról is. És Paškáról is. Igen, Pavol Paškáról, a Smer volt alelnökéről, aki körül négy évvel ezelőtt kitört egy botrány. Délután négykor még mindenki úgy tudta, hogy Paška a Smer második legerősebb embere, s ő lehet Fico legvalószínűbb utódja is. Kaliňák ekkor már a repülőben ült, s öt órakor 20 perc erejéig négyszemközt tárgyalt Paškával – a Smer második legerősebb emberével, a parlament elnökével. Majd 20 perc után Paška kiállt a kamerák elé és lemondott minden állami- és párttiszségéről.

Hétfőn, a mostani gyilkossági eset kirobbanásakor Kaliňák facebook oldalán bejelentette, hogy megszakítja programját és rohan a helyszínre. Rossz érzés fogott el, amikor ezt olvastam. Kaliňák egy büntett helyszínén? Nekem erről inkább a bizonyítékok összekavarása, és nem a történetek felderítésének igénye ugrik be. Emlékszünk még a Malina Hedvig megvertetése napján Ficóval közösen tartott sajtótájékoztatójára, ahol a büntett bizonyítékaival hadonászott

a kamerák előtt? Amikor később, nyilvánvaló korrupciós esetek gyanújakor, még a vizsgálatok megkezdése előtt azt mondta, hogy a rendőrség nem tehet semmit, mert legfelsőbb szinten Szlovákiában nincs korrupció?

Ezzel szemben a köztársasági elnök néhány héttel ezelőtt nevével nevezte a témát. Maffiaállamról beszélt, s ne feledjük: olyan emberről van szó, aki rengeteg politikai, diplomáciai, rendőrségi és titkosszolgálati információval rendelkezik. A probléma ott van, hogy rosszkor és rossz összefüggések közepette mondta, amit mondott: a saját szennyese kitergettetése kapcsán. Ettől függetlenül azonban a diagnózisa pontos.

A jelenlegi kormánykoalíció egy olyan rendszert működtet, ahol politikai és gazdasági érdekek tisztázatlan módon, már-már boldog maffiózó keresztapai összefonódásban élnek vígan világukat. S a politikusok nemhogy távol állnak ettől, hanem a rendszer részei, működtetői. Tudom, miről beszélek: miniszterelnök-helyettesként is, pártelnökként is megpróbálták „beszervezni” a rendszer magyar ágába. Nem ment, ez volt az MKP-beli 2007-es konfliktus legfőbb oka. Előtte is ítélték el jogerősen megtévedt MKP-sokat (akkor nem én voltam az MKP elnöke), s azóta is hidasokat. Az a három és fél év, amíg én voltam az MKP elnöke, tiszta volt. De támadtak is érte a szlovákiai magyar és szlovák gazdasági lobbicsapatok, vissza lehet keresni az írásokat, újra lehet olvasni az interjúkat.

Számomra mindig is elfogadhatatlan volt a korrupció, a provízió szent tehene, a százalékok visszaszedése. S amíg ez az összefonódás-mocsár meg nem változik, addig itt nem lehet érdemi változásra számítani, s mindenki, aki Ján Kuciak tragikus halála fölött ejt könnyet, egy kicsit színházat is játszik. A jelenlegi kormánykoalíciót és főleg annak módszereit kell innen kisöpörni, ebben igaza van Stefan Hríbnek. (Az már más kérdés, hogy 2010 táján maga is segédkezett eme rendszer egyik szlovák-magyar elemének létrehozatalában.) S bizony hamisak azok a magyar könnyek is, amelyek tulajdonosai nem keresik legalább néhanap a választ a gyakorta elhangzó kérdésre: honnan van a Most-Hídnek annyi pénze? Amennyit szlovák elemzők szerint sem lehet tiszta módon szerezni?

Mert ez a dolog lényege: a politika, a fekete- és szürkegazdaság és a megvehető sajtó egy részének összefonódása. Amíg itt nem tisztulnak le a viszonyok, nem várható érdemi javulás. Ölni remélhetőleg nem ölnek már meg senkit, de a bűzös mocsári viszonyok megmaradnak.

És megmaradnak a fájdalmas további kérdések is. Basternák Lászlóról azt mondják Ógyallán, hogy nem akart meghajolni Komárom környéki magyar vállalkozói körök akarata előtt, azért kellett meghalni. Tudjuk ma, ennyi év után, ki gyilkoltatta meg?

És ismerjük Ducky volt gazdasági miniszter kivégzésének megrendelőjét? (Sokak számára ma már a név is ismeretlen.) Tisztázta valaki Ernest Valko meggyilkolásának körülményeit? S a már majdnem elfeledett dunaszerdahelyi maffialeszámolás részleteit felfedte valaki is? (S annak magyar fonalát, nevezetesen azt, hogy egy szlovákiai magyar politikus volt az első a kikerkező rendőrökkel a helyszínen). Vagy le lehet tisztességgel zárni a Remiáš-gyilkosságot?

S aki netán tapsolni akar a főügyész kemény szavainak, aki Dies Irae-t ígér: hány gyanúsított

ellen emeltek vádat a nagy tüzijátékkal megszavazott mečiar amnesztia-eltörlések után? És a Gorilla-dosszié után, amely egy az egyben elmondja, hogyan működik a korrupciós mechanizmus? Hányszor sajnálkozunk még ama tisztességes rendőrök döntésén, akik látván, hogy megváltozhatatlan a rendszer, maguk hagyják ott a rendőrséget? És háborodjunk föl azon, hogy a gazdasági cápák meg az erkölcstelen politikusok együtt röhögnek rajtuk? Vagy sírjunk inkább elképzelhetetlenül erkölcstelen bírósági ítéleteken?

Amíg itt nem lesz rendszerszerű változás, addig csak a felszín simogatjuk. És becsapjuk magunkat, ha nem látjuk, hogy a jelenlegi, velejég bűzös rendszer a jelenlegi kormánykoalíció létének alappillére. Van úgy, hogy csak a visszakért százalékok behajtóit verik félholtra (Bugár Buza nevű emberét 2011-ben), van úgy, hogy már szót sem váltanak a remélhető biznisz miatt egymásnak feszült koalíciós partnerek (védelmi minisztérium), s van úgy is, hogy az uniós alapok miatt marják-ölik egymást. A lényeg ugyanaz: amíg ebben nem történik áttörés, addig csak a konfliktusok és a mocsár szintje lesz a vitatéma. De a bűz marad.

– Nézzétek, mit tettünk a demokráciával! – mondta keserűen három évvel ezelőtt Schwarzenberg, s igaza volt. Jövőre harmincéves évfordulója lesz a „bársonyos”-nak, s tanúsítom: nem erről volt szó. A Hit és illúzió című darabom erről szól, erről a felemás három évtizedről. Hogy mi lett, s hogy minek kellett volna lennie.

Elnézem a nem meggyőző miniszterelnököt, a hiteltelen belügyminisztert, a habogó rendőrfőnököt, a századszor is fogadkozó főügyészt, melléjük képzelem Dankót, Bugárt és Harabint, néhány alkotmánybíró, és Milan Lasica halhatatlan mondata jut eszembe: ez egy boldog ország. Itt már azok is küzdenek a korrupció és a szennyes módszerek ellen, akik azt naponta csinálják.

Az Európai Parlament holnapi ülését a meggyilkolt Ján Kuciakra való egy perces emlékezés-sel kezdjük. S megfogalmazzuk elvárásainkat a szlovák kormány felé is.

Megj. A szerző a Magyar Közösség Pártja európai parlamenti képviselője

Komáromban is tüntettek egy tisztességes Szlovákiáért (Fotó: Szalai Erika/Felvidék.ma)

Pozsonyban a tüntetők a kormányhivatal kapujára kígyóbőrben ábrázolva helyezték el a felvidéki vegyespárt elnökének képét.

Őszödi beszéd felvidéki módra!

Őry Péter írása

Nem is olyan régen, 2006-ban történt, hogy a Fletó becenévre hallgató magyar miniszterelnök Őszödön, zártkörű rendezvényen párttársainak beszámolt arról, hogyan is gondolja mívelni a politikai kommunikációt miniszterelnökként.

Az ominózus mondat így hangzott: „Nyilvánvalóan végighazudtuk az utolsó másfél – két évet. Teljesen világos volt, hogy amit mondunk, az nem igaz...” Ezt követően – a határon túliakat annyiszor a szívébe fogadó – Fletó lassú, de biztos politikai sírásba kezdett. Nem kívánom további gondolatmenettel fárasztani a tisztelt olvasót, ezért nem részletezem, hogy a beszédet követően milyen társadalmi és politikai feszültség hullám söpört végig Magyarországon. Tudja ezt mindenki, aki nem felejt. Egy dolgot viszont ki kell emelni, mégpedig azt, hogy az újkori összmagyar politikában ez volt az első eset, amikor valakik egy teljes hazugságrendszerre építették politikájukat.

Történelmi léptékkal nézve röpké (az összmagyar politikai térben) tíz évig nem is találkoztunk ilyen, a megtévesztést mesterfokon művelő politikusi megnyilvánulással. Mígnem a 2016-os szlovákiai választási ígéreteket követően, hirtelen 180 fokos fordulatot vett a Siet (Háló) és a Most-Híd irányultsága. Kényszerhelyzet szülte a kormánykoalíciót, vagy a választópolgárok tudatos megtévesztése zajlott a kampány során? A masszív médiapropaganda végig a kényszerhelyzettel próbálta tisztára mosdatni a „szerecsent”, pedig bizony egy „felvidéki kisőszödi” mondat már 2016-ban jelezte, hogy a kormánykoalíció vegyespártjának vezetője elszakadóban van a valóságtól, hiszen illésházi beszédében hangsúlyozta: „Sose hazudtam ... mindig azt mondtuk, amit el akartunk mondani”.

Felvidéki ősödi mondatok, első felvonásban! Ekkor még néhányan hittek abban, hogy valami magasztos, a nagy ismeretlenbe burkolózó, láthatatlan, nemes dolog eredménye volt a kormánykoalíciós házasságkötés. Aki meg mást próbált jelezni a felvidéki összmagyar térfélen, az kapta a bélyegeket ezerrel, hogy milyen rosszakarátú ember. A margóra jegyzem meg, hogy az ominózus mondat gazdájának talán jól is jött ez, hiszen évek óta a bántott és sajnálatra méltó személy szerepkörében tetszelgett.

A felvidéki „ősödi beszéd” második felvonására a újságírói kettős gyilkosságot (2018. márciusa) követően került sor. „Felvidéki Fletónk” ismét nagyot alakított: a vegyespárt országos tanácsának döntését (azaz saját párttársait is) a sunyiba vágta, és mindenki képébe nyomta: újra csak azt mondjuk, amit akarunk, és nem azt, amit egy nappal előtte mondtunk! Igaz, ezt már nem egy zárt rendezvényen, hanem sajtótájékoztatón igyekezett az emberek gégején lenyomni. Hivatkozva valami apróbetűs mondatra a „határozatban”, pökhendi módon kioktatva az újságírókat – meg a saját párttársakat is, akik előzőleg a közösségi hálón arról írtak, hogy bizony nem ezt döntötték el egy nappal korábban. Igaz, gyorsan levetették velük az ominózus mondataikat, de azért sokan lementették ezt az utókornak. Hallgatva a sajtótájékoztatót a kormányban maradásról, óhatatlanul Fletó mondatai jutnak az ember eszébe: „Nyilvánvalóan végighazudtuk az utolsó másfél – két évet. Teljesen világos volt, hogy amit mondtunk, az nem igaz...”

Hogy lesz-e újabb felvonása a felvidéki Őszödnek, azt nem tudom. Viszont határozottan úgy fest, hogy a tisztelt nézők erősen unják a színdarabot. Igaz, a társulat várhatóan szakadozni fog, vagy megvárja a fizetését, esetleg az okosabbja előbb lelép, hiszen eszébe jut a mondás, hogy maradarat tolláról... Lassan, de biztosan lehull majd a függöny. Hogy egy hónap, vagy két év múlva, az még bizonytalan. Addig viszont örömmel tudom jelezni, hogy aki a felvidéki magyar közösségért kíván a jövőben is ténykedni, az legyen bátor, legyen a kisebbségi magyar politika része! Megszabadulhat a saját béklyóitól és démonaitól is. Itt az idő, most, vagy soha...

Megjegyzés: a szerző az MKP Országos Tanácsának elnöke

Pozsony, 2018. március 16. (Fotó: D.É.)

Oda a kormány, éljen a kormány!

Most, hogy az államfő kénytelen-kelletlen kinevezte az új Fico-kormányt, szépen le lehet nyugodni, haza lehet menni, nincs itt többé semmi látnivaló. (?)

Fico-kormányt írtam, nem tévedés. A „három-egész-ötödik” Fico-kabinetre pukkan ma a pezsgő a Most-Híd népharag elől elzárt, szigorúan őrzött főhadiszállásán. De kell is a pia a citerázó idegekre, különösen a legszínesebb kormánypart főkaméleonjának, aki a fél világot átrepülte néhány jótanácsért, mentve élete fő üzletét, a legkövőbb projektet, amit deresedő feje látott: a harmadik Fico-kormányzatot.

Ezt most egyelőre sikerült behúzni, s még arcot sem kellett elveszteni miatta. Olyan ugyanis már senkinek sem maradt a végére, talán az egy szem kulturális minisztert leszámítva, aki még viszonylag időben kiugrott a süllyedő kalózhajóból. Új kormányról azonban aligha lehet beszélni. Robert Fico bábkormányja az utolsó centig pontosan arról szól, amiről a 2016-os választások után hatalomra lépett kabinet. Ugyanaz a játék, ugyanaz az úri társaság, ugyanazok a lapok, ugyanaz a tét.

Talán utóbbi egy picikét nagyobb. Most már ugyanis nem csak a javunkat (abból is az összeset) akarják, de a lelkünket is. Hogy elhiggyük, amit talán már maguknak sem hisznek el, de azért vég nélkül ismételtetik szálnalmas önigazolásként: itt kérem egy jogállami megoldás született. Egy demokratikusan megválasztott törvényhozás többségi bizalmát élvező új – még egyszer: ÚJ – kormány állott fel, amely tiszta lappal indulhat. Bugár Bélának ahhoz is volt képe – ki másnak lett volna hozzá, ha nem neki – hogy kijelentse: a politikában dívó „szokások” szerint 100 nap kell, hogy megítélhessük egy politikus teljesítményét.

De itt nincs többé tiszta lap. És ha volna némi élet az istenadta népben, akkor 100 nap se lenne. Akkor egy nap lenne csupán hátra, egyetlenegy nap, amely addig nem érhet véget, amíg ez az arrogáns, korrupt, tolvaj söpredék el nem tisztul a hatalomból, a közéletből.

Szűcs Dániel

Kép: Trollfosztás (<https://www.facebook.com/Trollfosztas/>)

Az 1848-as forradalom 170. évfordulója

170 évvel ezelőtt, március 15-én megszületett a modern parlamentáris Magyarország, és megkezdődött a szabadságharchoz vezető folyamat, amelynek célja a Habsburg-uralom megszüntetése, a függetlenség és az alkotmányos berendezkedés kivívása volt. Világszerte szinte valamennyi magyarok által lakott településen megemlékeznek az 1848/49-es forradalom és szabadságharc hősiról, alábbi összeállításunk csak „apró szelet” a sok-sok rendezvény közül.

A Kossuth- és Széchenyi-díjak, valamint a Magyar Érdemrendek átadása

Március 15. örökre szólóan nemzeti önbecsülésünk és a haza legjobb tudásunk szerinti szolgálatainak ünnepe – mondta a magyar Országgyűlés épületében elmondott ünnepi beszédében Áder János köztársasági elnök a Kossuth- és Széchenyi-díjak, valamint a Magyar Érdemrendek átadása előtt. Az államfő Orbán Viktor miniszterelnök és Kövér László, az Országgyűlés elnöke társaságában adta át a díjakat.

A teremtés gondolata kíséri végig **Györfi Sándor** Munkácsy Mihály-díjas szobrászművész munkásságát, aki a nemzeti ünnepen Kossuth-díjat vehetett át a Parlamentben. Több alkotásával a Felvidéken is találkozhatunk. „A alkotás maga a teremtés, visszavisz a múltba és köt a természethez, amelynek mi is részei vagyunk” – fogalmazta meg hitvallását Györfi Sándor érdemes művész az MTI-nek, aki a laudáció szerint a magyar kultúra, főként a kun hagyományok megőrzését és népszerűsítését szolgáló alkotóművészete, a paraszti világ mellett a magyar történelem jeles alakjait megőrkítő alkotásai, valamint érmeiket, plaketteket és grandiózus köztéri szobrokat is magába foglaló gazdag életműve elismeréseként kapta a díjat.

Hasonlóképpen büszkék lehetünk **Rieger Tibor** szobrászművészre, aki legújabb szobrát, a

Áder János köztársasági elnök beszédet mond a Kossuth- és Széchenyi-díjak, valamint a Magyar Érdemrend kitüntetéseinek ünnepélyes átadásán az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulóján a Parlament kupolacsarnokában 2018. március 15-én (Fotó: Koszticsák Szilárd, MTI)

Magyarok Nagyasszonyát, Királyfiakarcának adta. Az indoklás szerint Rieger Tibor „az igazság, a jóság és a szépség megformálására, a népet nemzetté nemesítő lelkiesség kifejezésére törekvő alkotóművészete, a kereszténység értékeit különleges művészi látásmóddal ábrázoló műalkotásai elismeréseként” kapta meg a Kossuth-díjat.

Rieger Tibor szerint természetesen csak örülni lehet a Kossuth-díjnak, az indoklás pedig különösen jól esik, bár a saját művészetével sosem elégedett. „De az, hogy az ember művészetében keresztény és magyar, az a legtermészetesebb dolog, hiszen itt élünk Európában, Magyarországon” – fogalmazott.

A Felvidéken is jól ismert **Medveczky Ádám** Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas karmester, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Magyar Állami Operaház örökös tagja, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem címzetes tanára pedig a magyar klasszikus zeneművészet nemzetközi rangját emelő, kivételes szakmai alázattal és elkötelezettséggel végzett művészi munkája elismeréseként Magyarország köztársasági elnöke nemzeti ünnepünk alkalmából a Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozata kitüntetését adományozta.

Megemlékezés a pozsonyi Petőfi-szobornál

Az ünnepi koszorúzás után Molnár László Kányádi Sándor *Az én Miatyáncsom* című versét adta elő, amely mára sem veszített aktualitásából. Kányádi Sándor így fohászzkodott: „Mikor a kisember fillérekben számol, Mikor a drágaság az idegekben táncol, Mikor a „gazdagság” milliót költ, hogy éljen, Ó, „Lélek”, nem csüggedj! Ne roskadj bele! Nézz fel a magasba, tedd össze két kezed, S kérd: Uram! Add meg a napi kenyerünket!”

Pozsonyban, a Medikus-kertben Petőfi Sándor szobránál emlékeztek meg a pozsonyi és környékbeli magyarok az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kitörésének százhetvenedik évfordulójáról. A Csemadok központi ünnepségén **Pető Tibor**, Magyarország pozsonyi nagykövete mondott ünnepi beszédet. Beszédében kiemelte: „Március 15-én nemzeti színű kokárdát tűzünk a szívünk fölé, gyermekeink kezébe apró zászlócskákat adunk, és minden évben kijövünk ide, a Medikus-kertbe Petőfi szobrához, hogy megpróbáljuk megfejteni 1848 titkát. Azt a titkot, amelynek kimunkálására itt, Pozsonyban került sor, és hozzájárult hazánk polgári átalakulásához.” A nagykövet hangsúlyozta: „Az országépítő munka, amelybe a 170 évvel ezelőtti márciusi napokban főuraktól kezdve a városi polgárokon át a nincstelen parasztig mindenki beleadta a maga tehetségét és tudását – ez vihette sikerre a magyar forradalmat is. És ez jelent megtartó erőt mindannyiunk számára azután is, hogy a szabadságharcunkat a túlerőben lévő nagyhatalmak segítségével leverték. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc Magyarország újkori történetének egyik meghatározó eseménye, a nemzeti identitásunk egyik alapköve.”

Emlékezés a tragédia árnyékában

A mátyusföldi Galántán március 15-én a Ghymes együttes lépett fel az 1848/49-es forradalom és szabadságharc kitörésének 170. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen. Ünnepi beszédet mondott **Menyhárt József**, a Magyar Közösség Pártja elnöke, aki emlékeztetett arra, hogy éppen a Galántai járásban, Nagymácsédon történt február végén az a tragédia, amely most az egész ország eseményeit meghatározza. Kérésére a résztvevők egyperces néma csenddel adóztak a gyilkosság két áldozata emlékének. Az MKP elnöke az 1848/49-es forradalom évfordulóján visszatekintett az elmúlt évre, számot vetve azzal, hogy mennyire álltunk ki magunkért, a hozzátartozóinkért, az igazunkért, a nemzetért. Emlékeztetett rá, hogy 1848/49 hősei nemcsak kiálltak, hanem a jövőre nézve is figyelmeztető üzenetet hagytak a számunkra: küzdelmünket nem adhatjuk fel! A 170 évvel ezelőtti események nagyjai akkor voltak bátrak,

amikor kellett. Menyhárt József visszatekintett a tavalyi év megmérettetéiseire, köztük a megyei választásokra is. A jelen történéseit, eseményeit tekintve úgy gondolja, ez az év küzdelmes lesz. Utalt arra, hogy éppen az 1848/49-es tavaszi lendület és példa az, amely sikerre vihetheti a felvidéki magyarság megmaradásáért és szülőföldön való boldogulásáért vívott harcát.

Komáromban két nagy rendezvény volt

Március 15-én Komáromban fél öttől a Duna Menti Múzeum előtt, a város szülötte, Jókai Mór szobránál, majd ezt követően öt órától a Klapka téren, a honvédtábornok szobránál. Jókai szobránál, a Csemadok Területi Választmányának szervezésében tartott rendezvény ünnepi szónoka **Popély Gyula** történészprofesszor volt. Emlékeztetett arra, hogy a 170 évvel ezelőtt kitört forradalom leveréséhez az akkori Európa két legerősebb hatalmának fegyveres fellépésére volt szükség. Úgy fogalmazott, amikor 1848 márciusára emlékezünk, nem feledkezhetünk meg 1849 keserű őszéről sem. Popély szerint a „kufár Európa már akkor is ölbe tett kézzel nézte nemzetünk tragédiáját. És ez így volt Trianon idején és 1956-ban is” – fogalmazott. A forradalom és szabadságharc eszméjének üzenetéről szólva Popély Gyula elmondta, az egymás közötti szótértés a mai kor parancsa. „Számunkra, akik törzsünkről leszakítva élünk csaknem száz éve, érthető módon a nemzeti identitásunk megőrzése vált a legfőbb értékkel, az összefogás pedig a legfőbb erkölcsi parancssá” – hangsúlyozta a professzor, hozzátéve, ennek elmulasztása olyan bűn, ami alól nincs feloldozás. Beszédében okos és megfontolt nemzetépítésre buzdított szülőföldünkön, ahol ma-napság még az állam által biztosított jogainkkal sem vagyunk képesek élni – tette hozzá.

Nagykaposi megemlékezés

A Csemadok Nagykaposi Alapszervezete hagyományosan a helyi városi művelődési központban tartotta ünnepi rendezvényén ünnepi beszédet **Furik Csaba**, Kassa megye önkormányzatának képviselője, az MKP Tőketerebesi járásának elnöke mondott. Furik figyelmeztetett a történelmi törvényszerűségekre. „Ha ezekben nem hiszünk, akkor elveszünk. Most minden mozgásban van, és most észnél kell lenni” – hívta fel a figyelmet, majd rámutatott a magyarországi nemzetpolitikai eredményekre, arra, hogy mekkora figyelmet fordítanak a külhoni magyarok irányába, kiemelve a támogatási programokat, különös tekintettel a vállalkozók részére nyújtott gazdasági támogatásokra, valamint az óvodafejlesztési programra. „Nem vagyunk egyedül! Petőfiék sem voltak egyedül, de mi sem vagyunk egyedül” – fogalmazott az ünnepi szónok.

(Részletek a Felvidék.ma portál tudósításaiból)

Felvidéki magyarok munkásságát is elismerték a nemzeti ünnepen

Nemzeti ünnepünk alkalmából több felvidéki magyar személyiséget tüntettek ki. Áder Jánosnak, Magyarország köztársasági elnökének megbízásából március 14-én Dunaszerdahelyen Pető Tibor, Magyarország pozsonyi nagykövete, Szepsiben Haraszti Attila, Magyarország kassai főkonzulja, míg Budapesten Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere adott át kitüntetéseket jeles személyiségeinknek.

Budapesten az 1848-49-es szabadságharc ünnepén a művészeti élet legjobbjait is díjazták, a kitüntetéseket március 13-án Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere adta át. Kiemelkedő népművészeti munkásságának elismeréseként Martin György-díjban részesült **Takács András** néptánckutató. Kiemelkedő újságírói tevékenysége elismeréseként Táncsics Mihály-díjban részesült a felvidéki születésű **Mács Ildikó**, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap szerkesztő-riportere. **Borbély Alexandra**, a budapesti Katona József Színház színésznője Jászai Mari-díjban részesült, őt a kiemelkedő színművészeti, színházi tevékenysége elismeréseként tüntették ki.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere köszönti a kitüntetetteket (Fotó: kormány.hu)

A haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában végzett tevékenysége elismeréseként Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült **Géresi Róbert**, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspökhelyettese. A Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést kapta az amerikai emigrációban élő magyarok körében közel fél évszázadon át végzett önzetlen szolgálata elismeréseként **Jaschkó Balázs** jezsuita atya.

A kassai születésű **Hoppál Mihály** a sámánizmus kultúrájának kutatásában elért, a magyar őstörténet feltárása szempontjából is kiemelten fontos eredményei, a folklór szimbolikájának

elemzése, az amerikai diaszpóra-magyarság életének vizsgálata, valamint az etnoszemiótika területén végzett jelentős tevékenysége elismeréseként részesült Széchenyi-díjban.

*

Dunaszerdahelyen a MOL Arénában Pető Tibor nagykövet adta át az 1848-49-es szabadságharc kitörésének 170. évfordulója alkalmából az állami kitüntéseket. Áder János köztársasági elnök **Szigeti László**, a Magyar Közösség Pártjának elnökségi tagja, a Szlovák Köztársaság volt oktatási minisztere részére, a szlovákiai magyarság identitástudatának, anyanyelvének és kultúrájának megőrzését szolgáló aktív politikai és közéleti szerepvállalásának elismeréseként a Ma-

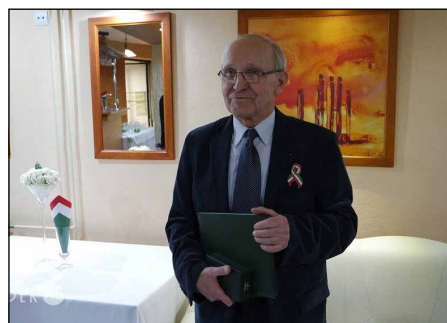
gyar Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetést adományozta.

Grendel Lajos, Kossuth-díjas és József Attila-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja az egyetemes magyarság huszadik századi sorsát és a felföldi magyarság útkeresését, az eredeti, a fájdalmas valóságot gyakran szeretetteljes iróniával ábrázoló regényei elismeréseként a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje elismerést kapta meg.

A magyar államfő **Öllős László** politológus, filozófus, a Fórum Kisebbségkutató Intézet elnöke, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Politológia és Euro-ázsiai Tanszékének docense részére, a szlovákiai magyar tudományos és közéletet egyaránt gazdagító sokrétű tevékenysége, valamint a helyi magyarság identitástudatának megerősítését szolgáló oktatói munkájának elismeréseként a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést adományozta. **Jókai Tibor**, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke a felvidéki magyar oktatás fejlesztése, valamint a Kárpát-medencei pedagógusszövetségek közötti összefogás megerősítése érdekében végzett példaértékű tevékenysége elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést vette át. **Huszár László**, a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet igazgatója a felvidéki magyarság identitásának és hagyományainak megőrzését elkötelezetten szolgáló kultúraszervező tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést kapott.

*

Szepsiben **Diószeghy Árpád**ot tüntették ki. Magyarország köztársasági elnöke a kassai Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola nyugalmazott tanára részére a felvidéki magyar diákok generációinak oktatása és nevelése terén végzett munkájának elismeréseként a Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést adományozta. (NT, NE)

További díjak és elismerések

Mihályi Molnár László, a Magyar Kultúra Lovagja

A Szepsiben élő, de gömöri származású Mihályi Molnár László költő, közíró „A határon túli magyar kultúra ápolása érdekében kifejtett életművéért” kapott lovagi címet Budapesten a Magyar Kultúra Napja Gálán.

„Mi abban nőttünk fel, hogy elszakítottak édesanyánktól. Gyerekkorunkban nem értettük, hogy miért vagyunk olyan mostoha sorsra ítélve, mikor nagyszüleink azt emlegették, hogy ők még Magyarországon éltek, és nem költöztek sehová. Ezekre a választ az élet adja meg számunkra. Én úgy gondoltam, hogy a kizökkent időt helyre kell tolni, ezen változtatni kell, tehát azt, hogy a mi gyerekeink, unokáink már ne mostoha sorsban, hanem a nemzet egységében nőhessenek fel. És ha megőrizzük otthon a nemzeti egységet, és abban a közösségben maradnak, akkor még vi-

lágháborúk is elzúghatnak fölöttünk, mint ahogy sokan meglepődtek annak idején, a világháború végén, hogy a bevonuló szovjet hadsereg elől a felvidéki magyarság nem menekült el. Hajdan a török jött, a magyar ott maradt. Sok egyéb vihar jött, de maradt (kivéve, ha elűzték vagy elhurcolták, vetjük közbe). Igen, de ahogy lehetett, úgy kellett helytállni a magunk posztján. Visszatekintve persze, sok volt. Ha az ember megér egy bizonyos kort, akkor elég hosszú a leltár, de mindig azt tettem, ami szükséges, fontos, amit meg kell tenni.” – mondta Mihályi Molnár László a Felvidék.ma portálnak nyilatkozva. (Cservenka Judit interjújából, 2018. január 20.)

A magyar kultúra napján adták át a Csemadok-díjakat

Mészáros Magdolna Bárdos Gyula Csemadok-elnökkel a díjátadón

Január 21-én Galántán tartották meg a magyar kultúra napja alkalmából rendezett országos emlékünnepeket. Ezen a rendezvényen adták át a Csemadok által alapított kitüntetések is.

Csemadok Életmű Díjat kaptak: az abaújszina **Csurilla Erzsébet**nek, akinek köszönhetően százak tanulták meg szeretni és művelni a magyar népi hagyományokat; A losonci **Hahn Józsefné Duray Éva**, aki 1962-től nyugdíjazásáig a füleki magyar tannyelvű gimnáziumban tanított, irodalmi színpadot, népdal-

és táncsoportot vezetett; **Mészáros Magdolna** pedagógus, karvezető, népművelő, aki pályáját Felsőszeliben kezdte és ott dolgozik a mai napig; **Sebőkné Balogh Valéria**, ő középiskolás korától a Csemadok tagja, a Csemadok Zsípi Alapszervezetének elnöke, a Rimaszécsi Alapiskola Sajócska Gyermekszínház-csoportjával a Duna Menti Tavaszra is eljutott; **Tóth Sándor** - pedagógusi pályafutása Szepsiben indult, ahol a Csemadok munkájába is bekapcsolódott: szervezője volt a Szepsi Csombor Márton Napoknak, a Kazinczy és Fábry Zoltán Napoknak; **Varsányi Borbála**, aki 1954-től a féli Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola pedagógusa, ahol 35 évig dolgozott, nagy sikerű gyermek-néptáncgyűttest szervezett.

Csemadok Közművelődési Díjban részesültek: a pozsonyeperjesi **Ágh Erzsébet**, a százdi **Borka László**, a détéri **Csank Tímea**, a nyitragesztei **Gál Erzsébet**, az udvardi **Kusy Károly**, valamint **Renczés Nóra** Deákiról. Gyurcsó István-díjjal méltatták **Huszár Lászlót**, a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet igazgatóját. A Csemadok, mint Fábry Zoltán hagyatékának gondozója, ezen a rendezvényen adta át a Fábry Zoltán-díjat is, melyet ezúttal a vajdasági **Dudás Károly** kapott meg. (NT)

Prokopp Máriát Balassi-emlékéremmel tüntették ki

Február 14-én az idei Balassi-emlékkard és Balassi-emlékérem átadására. Az irodalmi díjat minden évben annak a költőnek és műfordítóknak ítélik oda, akinek líráját és fordítói munkásságát méltónak tartják a 16. századi magyar költő életművéhez. A Balassi-emlékérmeket, Rieger Tibor alkotását Prokopp Mária művészettörténész professzornak nyújtotta át a szobrászművész és Rubovszky András, a Széchenyi Társaság főtitkára, a Balassi Kard Művészeti Alapítvány kurátora. (CSJ)

Duray Miklós, a Haza embere

A Százak Tanácsának ülésén 2018. február 1-jén a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum vörös szalonjában került sor A Haza Embere kitüntetések átadására, amelyet ebben az évben Bíró Zoltánnak és Duray Miklósnak ítélték oda a Százak Tanácsa tagjai (a képen a két kitüntetett).

Esterházy János emlékérmét kapott Marek Jedraszewski krakkói érsek és Paulisz Boldizsár

A felvidéki mártír politikus emlékére alapított díjat adományozta a Rákóczi Szövetség március 20-án az Országházban Marek Jedraszewski krakkói érseknek és Paulisz Boldizsárnak, a zoboralji Esterházy-emlékhely létrehozójának. Az ünnepségen beszédet mondott Kövér László az Országgyűlés elnöke, Erdő Péter Esztergom-budapesti érsek, bíboros, valamint Németh Zsolt az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke. (...)

A két kitüntetett (Neszméri Tünde felvétele)

Az Esterházy János méltó eltemetésében kulcsszerepet játszó Paulisz Boldizsár méltatója Budai László művelődéstörténész, a Misszió Tours vezetője elmondta, hogy 20 éve egy zarándokutatót vezetve szinte véletlenül jutott el Alsóbodokra, amelyre úgy tekintett, mint a felvidéki magyarság végvárára. Így ismerte meg az építész Paulisz Boldizsárt, aki Reményik Sándor versének szellemében él „Ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát...”

Paulisz mindkettőt alkotott: 1995-ben magyar iskolát Alsóbodokon, majd számos magyar emlékmű létrehozásában vett részt, míg saját birtokán megteremtett egy emlékparkot. Ezen építette meg 2012-ben az Esterházy János keresztutat, amely felvezet arra a dombra, ahol egykor a felvidéki politikus gyakran megpihent. S amikor szülőfaluja elutasította a végső nyughely befogadását, Paulisz azt kérdezte: „hát ki temesse el, ha nem mi?” és 2013-ban hozzákezdett saját erejéből, fizikai munkájával a Szent Kereszt felmagasztalása kápolna építésének. „Új nemzeti kegyhelyet, zarándokhelyet teremtett ezzel, s remélhetőleg ez lesz az a hely, ahol egyszer kezét fog Esterházy János emléke felett szlovák és magyar. Sok a megköszönőnk Paulisz Boldizsárnak!”

Budai László utolsó szavait már szinte elnyelte a tapsvihár, s amikor a kitüntetett oda lépett az érmet átnyújtó Martényi Árpádhoz és Csáky Csongorhoz, az egész terem önkéntelenül és egyszerre felállt, úgy köszöntötte ütemes tapssal Alsóbodok fiát.

Paulisz Boldizsár pedig köszönetet mondott mindazoknak, akik munkáját segítették.
(részlet Cservenka Judit tudósításából)

Lelki nemzetegyesítés a kereszt jegyében

Áder János és felesége Alsóbodokon

Öt esztendővel ezelőtt ott voltam Nagy János kiváló szobrászművészünk megrázó alkotásának, az Esterházy János a Gulágon című művének budapesti avatásán a Gesztenyés kertben, ahol a Magyar Köztársaság elnöke, Áder János is beszélt. Lehet, hogy Paulisz Boldizsár szívében már akkor fellobbant a szándék: saját birtokán nem rancsot alakít ki, hanem Esterházy-emplékhelyet?

És most, félévtized múltán, Áder János, a magyar nemzet legfőbb közjogi méltósága ismét beszédet mondott Esterházyra emlékezve, de immár az időközben megépült, világraszólóan szép zarándokközpontban.

Miközben alsóbodoki magánlátogatása mozzanatainak tanúja lehettem, végig az járt a fejemben, mit érez itt ez a világot járt politikus, aki végzettségét tekintve ugyan jogászmester, ám a természetvédelemnek is élenjáró harcosa; aki megjelenik a csíksomlyói búcsún, s aki általában a feleségével együtt képviseli a hazáját, hogy jelezze: szívügye a családok boldogulása? Vajon mi jár a fejében zabolajai testvéreivel, lassanként a csángók sorsára jutó magyarokkal ismerkedve; mit érez, mit tapasztal a legészakibb Kárpát-medencei magyar népcsoport egyik falujában, ahol vértanúink gyakran megfordult, akinek a szülőföldjén jár?

És ugyanígy foglalkoztatott az is, hogy vajon mit gondol az emlékhelyépítő Paulisz Boldizsár, miközben minden elismerésnél és kitüntetésnél nagyobb megbecsülésben és tiszteletben részesül: eljön hozzá, hogy művét megismerje, Magyarország államfője; beszédet mond, megtekinti az emlékmúzeumot, koszorút helyez el a mártír gróf urnájánál, és együtt imádkozik vele a kápolnában? Megsimogatja-e a szívét ez a szép gesztus, hogy erőt merítsen belőle?

Az ünnepség befejeztével az elnöki pár, a szervezők, és a zarándokközpont népszerűsítését segítő vendégek együtt ebédeltek, majd, hogy emlékezetessé tegyék az eseményt, megajándékozták egymást.

A jeles nap érzelmi csúcspontját én itt éltem meg: egymás szándékáról mit sem sejtve, Áder János is, és az alsóbodokiak is egy-egy gyönyörű kereszttel lepték meg egymást. Az elnöki pár Petrás Mária csángó keramikusművész alkotását ajándékozta, a helyiek az alsóbodoki kézimunkázó asszonyok horgolt remekével kedveskedtek. Csodaszamba megy: a két tárgynak még a méretei is egyeztek! Mindkettő üveg alá helyezve, bekeretezve várja, hogy méltó helyre kerülhessen. Ritka pillanat, amikor „két fél” így „vált jegyzéket” egymással!

Számomra ez a jövőbe mutató, Esterházyhoz legméltóbb jelzés egyértelmű – a magyarság lelki nemzetegyesítése a kereszt jegyében valósul meg.

Hiszem, hogy így történik majd.

*Áder János megköszönte, hogy fejét hajthatott Esterházy János sírjánál
(Fotó: Neszméri Tünde, 2018.3.6.)*

Batta György

A Szent Korona erejével féltőn óvják a magyarságot Gömörben

Gömörpéterfalva a gömori régió egyik legmagyarabb faluja. A magyar összetartozásban, keresztény hitünkhöz való ragaszkodásban tovább erősíti itt a Felvidéket a Szent Korona, melynek stilizált mását elhelyezték a Szentháromság-plébániatemplomban.

A kisközség a Rimaszombati járásban, a magyar háttár mellett mindössze kétszázharminc főt számlál. Lép-ten-nyomon magyar emlékekkel találkozik az idelátogató, s magyar szimbólumok fogadnak a közösségi házban.

A székely kapun keresztül, a palóc himnusz soraival díszített padok mellett, a hősök emlékműve előtt elhaladva jutunk el a plébániatemplomig, melyben ünnepi szentmisére gyűltek össze a hívek március 11-én. Itt helyezték el a Szent Korona mását.

A Szent Koronát Kopecsni Gábor, a Felföldi Baranta Szövetség elnöke, Gömörpéterfalva község hagyományápoló polgára hozta be a templomba. Az oltár előtt elhelyezve barantások álltak díszőrséget mellette a magyar és a felvidéki zászlóval. A helyi énekkar Magyar hazánk, te jó anya kezdetű bevezető énekével indult a ceremónia.

Köböl Gyula köszöntőjében elmondta, hogy a Szent Korona számukra összetartozást, magyarságot, Istenbe vetett hitet jelent.

„A magyar nép, bár voltak hős és nagy királyai, mindig a koronát illette angyali, apostoli, szent jelzővel, s nem is a királyt tekintette az ország legfőbb hatalmának, hanem a koronát. A mai korban, a ma emberének ilyen tekintélyes és erőt sugárzó szimbólumra van szüksége, mert meg kell maradunk, vállalnunk kell a jövőt, bármilyen nehéznek és kilátástalannak is tűnik néha” – mondta. Kifejtette, hogy féltő gondossággal kell védenünk a magyarságot, kultúránkat, anyanyelvünket, hitünket mindenféle veszélytől.

Hozzátette, a Szent Korona összefogást is követel tőlünk, mert éreznünk, tudatosítanunk kell, hogy összetartozunk. „A helytálláshoz hitet, erőt sugároz mindannyiunk számára. Bár még magunknak se valljuk be mindig, de igen nagy szükségünk van erre” – szögezte le Köböl Gyula.

A Szent Korona Czibolya Gábor, a budapesti Szent László Társulat elnökének az ajándéka, melyet Gégény Ferenc szobrászművész alkotott és a Magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága támogatott. A Felvidékre a Szövetség a Közös Célokért Rimaszombati Területi Irodájának

Szent Korona mása a Felvidéken

Köböl Gyula, Péterfalva község polgármestere

a szervezésében még tavaly, a Szent László-émlékévkben érkezett. Az átadó ünnepsége Sajószentkirályon került sor, ahol a Szent László-émlékiállítás keretében vette át a gömörpéterfalvai küldöttség.

Ez a második ilyen másolat, mely otthonra lelt a külföldi magyarság körében, az elsőt Székelyföldre vitték. A piliscsabai testvérkapcsolat révén Kézdiszázpatakon került elhelyezésre.

A Szent László Társulat elgondolása, hogy minden elszakított régió kapjon egy-egy ilyen koronát, ezzel erősítve az összetartozást. Nagy megtiszteltetés, hogy a Felvidéken Gömörre esett a választás. A gömörpéterfalvai helyszínt a Szövetség a Közös Célokért Rimaszombati Területi Irodája jelölte ki, mely jó kapcsolatot ápol a Rákóczi Szövetség által a Szent László Társulattal és a gömöri régió civilszervezeteivel, valamint a magyarságuk mellett elkötelezett községek vezetőivel.

„A Szent Korona a nemzeti összetartozás egyik legjobb szimbóluma, melyből erőt meríthetünk, hogy megmaradjunk a szülőföldünkön, hogy kiálljunk a nemzetünkért, hogy magyar iskolába írassuk a gyermekeinket, s megvédjük a kultúránkat” – hangsúlyozta Czibolya Gábor.

Köszönetet mondott azért a példamutatásáért, amelyet Gömörpéterfalván tapasztalt. „Istent követve és őseinkhez hűnek maradv tudunk még erősebb nemzeté válni” – mondta.

Sipos György plébános megható szentmisét celebrált

Sipos György, Gömörpéterfalva plébánosa megható szentmisét celebrált. Itt még inkább megbizonyosodhatt róla mindenki, hogy e nemes ajándék a legjobb helyre került, ahol méltó környezetet biztosítottak a Szent Koronának. „A Szent Koronánk Isten szeretetére, törvényeire irányítja figyelmünket” – mondta a plébános.

Prédikációjában kiemelte, hogy kell egy ereklje, egy szent hagyaték, mely összetartja a hazát. „A Szent Korona több mint királyi dísz vagy jelvény, hazánknak, nemzeti önértékünknek a letéteményese. Méltán hisszük, hogy a gondviselő, isteni erő segítette a magyar népet az elmúlt ezer év alatt, s méltán bizakodhatunk, hogy segíteni fogja mindaddig, amíg hinni tudunk ebben” – mondta.

A szentbeszéd végén Kotzián Rudolf a Magyar feltámadás utolsó sorait idézte: „Megmaradunk. Így döntöttünk! / Csak az Isten áll fölöttünk! / Nem hajlunk meg senki másnak! / Se nem suhogó korbácsnak, se / nem csalfa csábításnak. Egyedül / az Égből leszállt, Angyali és / Apostoli / Szép Magyar Szent Koronánknak!”

Czibolya Gábor, a Szent László Társulat elnöke

Pósa Homoly Erzsó

2018 a külhoni magyar családok éve

Elindult a határon túli családokat támogató Köldökszinór program

Magyarország egy családbarát ország felé vezető úton halad. Sikeresen elindult a határon túl élő családokat segítő Köldökszinór program. A támogatásokkal a kormány anyagilag is el akarja ismeri azokat, akik magyar gyermeket vállalnak a világ bármely pontján – mondta az Emberi Erőforrások Minisztériuma család- és ifjúságügyért is felelős államtitkára a február 1-i budapesti sajtótájékoztatóján.

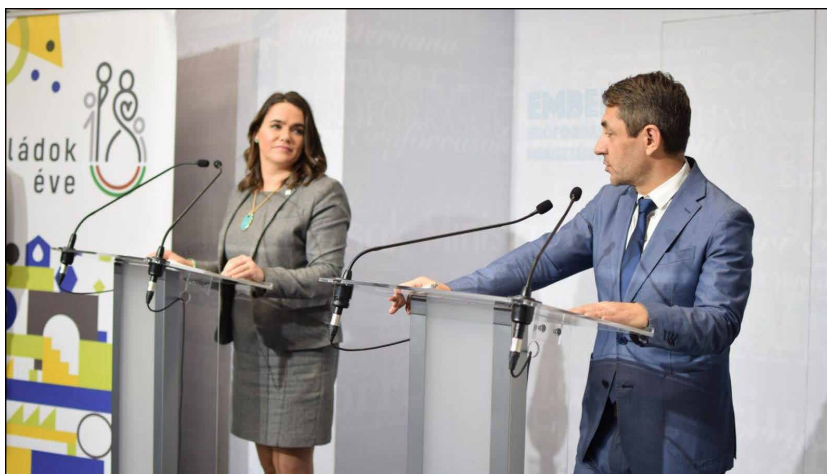
Novák Katalin közölte: a január 1-jén elindított program egyik eleme a 64 125 forintos egyszeri anyasági támogatás, a másik pedig a babakötvény, amelynek elindításához az állam 42 500 forintot biztosít, később pedig évenként kamattámogatást. Eddig 523 határon túli család igényelte az anyasági támogatást – fűzte hozzá.

A Felvidéken a Szövetség a Közös Célokért területi irodáinak munkatársai is készséggel állnak az igénylők segítségére, hiszen a felvidéki magyarok a Magyar Igazolvánnyal vehetik igénybe a támogatást. Amennyiben további kérdésük lenne a Köldökszinór programról, akkor megkereshetik a Pozsonyi Nagykövetséget (consulate.pzs@mfa.gov.hu, +421 59 428 100) vagy a Kassai Főkonzulátust (mission.kas@mfa.gov.hu, +421-55-728-2021) akár elektronikus levélben vagy telefonon is.

„Novák Katalin a főkonzulátusra eljuttatott levelében és a Köldökszinór programról szó-

ló tájékoztatójában arra kér minden szervezetet, hogy tájékoztassák a magyar családokat a lehetőség hírérl” – közölte a Felvidék.ma-val Bitay Levente, konzul.

Novák Katalin hangsúlyozta erőforrásként tekintenek a csaknem 4,5 millió határon túl élő nemzetársunkra is, akik szintén hozzájárulhatnak a magyarság gyarapodásához.

Novák Katalin és Potápi Árpád János (Fotó: Novotni Adél)

Az államtitkár közölte azt is, hogy a családok éve és a külföldi magyar családok éve programjain eddig csaknem tízezren fordultak meg. A programokba civil szervezetek is bekapcsolódnak, így mások mellett az Otthon segítünk alapítvány, a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége, melynek több felvidéki tagszervezete is van, valamint az egyszülős családokkal foglalkozó szervezet is. (...) Kérdésre válaszolva elmondta, idén 68 óvoda és bölcsőde jön létre a Kárpát-medencében, és 170 a felújított, illetve felújítandó intézmények száma.

Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára is azt hangoztatta, hogy a magyar nemzet számára a Magyarországon, a Kárpát-medencében és a diaszpórában élő magyar családok jelentik a legfontosabb értéket. A kormány 2010 óta sokat tett azért, hogy valamennyien érezzék, egy nemzet tagjai vagyunk – tette hozzá.

Elmondta, tavasszal több pályázatot is meghirdetnek a határon túl élő magyarok számára. Ezek között említette a családokat segítő szolgáltatásokat indító vállalkozók számára kiírt 500 millió forintos pályázatot. A várandósságot és a gyermekszületést pedig egy 150 millió forintos egészségügyi eszközbeszerzési pályázattal segítenék. Elmondta azt is, hogy szeretnék a védőnői szakmai hálózatot kiterjeszteni, elérhetővé tenni a határon túli magyarok számára is.

H.E.

Február 17-én több mint 500 határon túli vendég érkezett az Országházba. Pataki János, a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének elnöke köszöntötte a Kárpát-medence minden részéből érkező családokat. A családszervezet vezetője elmondta, az ország házában immár hatodik éve látják vendégül a külföldi családokat. Ez annak a bizonyítéka, hogy a határon túli magyarság itthon van.

Kegyelet

BUJÁK VINCE

**tardoskeddi
fafaragó**

A múltat, a jelent és a jövőt kötötte össze alkotásaival Buják Vince, akinek földi pályafutása január 19-én ért véget. „Szívroham következtében örökre itt hagyott minket Buják Vince fafaragónk, a Magyar Kultúra Lovagja.

A kosárfonás mesterségét magas fokon űzte, amit édesapjától tanult meg az 50-es években, azt szerette volna, ha a mindennapi ember is megtudná ezt tanulni, így könyvet írt róla. A kosárkötés hagyományára Tardoskedden címmel kiadott könyve 2004-ben jelent meg, melyhez Méry Margit egykori tardoskeddi tanító írt előszót. Tardoskedden faludíjat, Farnadon díszpolgári címet kapott. Kitüntette 2014-ben a szlovák vadászszövetség is.

LÁBIK JÁNOS

**párkányi
festőművész**

Életének 85. évében, januárban elhunyt a párkányi születésű, végig ott élő és alkotó nagy lokálpatrióta festő, Lábik János. Neve ismert volt csaknem az egész Felvidéken, de a nyugati térségben ugyancsak.

Autodidakta módon került a hazai legismertebbek közé, mert a tanulás élete végéig motiválta őt. Tagja volt a Szlovák Képzőművészeti Uniónak, a Szlovákiai Magyar Képzőművészek Társaságának, az Esztergomi Képzőművészeti Szakkörnek, és állandó résztvevője a különböző hazai és magyarországi művésztelepeknek. Érdemei felülmúlhatatlanok szülővárosa szellemi kultúrájának gazdagításában. 1982-ben megalapította a Párkányi Képzőművészkört.

(D.E.)

BOLBA LAJOS

**felvidéki születésű
karmester**

Hosszú betegség után, 86 éves korában, január 29-én elhunyt Bolba Lajos karmester, a Magyar Rádió Szórakoztatózenei osztályának és a Magyar Televízió zenei osztályának egykori vezetője, számtalan könnyűzenei műsor zenei rendezője.

A könnyűzenei élet eMeRTon Életmű-díjas, Magyar Rádió nívódíjas, meghatározó egyénisége pályája során a József Attila Színház, a Budapesti Operettszínház, a Madách Színház, a Győri Nemzeti Színház, a Pesti Magyar Színház valamint a Vidám Színpad karnagya és zenei rendezője is volt.

Számtalan könnyűzenei műsort, valamint hangfelvételeket, filmeket, színdarabokat szerkesztett és rendezett az 1960-as évek óta. (H.E.)

UJVÁRY ZOLTÁN,
a Szülőföldön hontalanul
szerzője

Dr. Ujváry Zoltán a Debreceni Egyetem tudományos munkatársa, magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanár volt. A Sajó völgyében született, Debrecenben élt. Oktatói tevékenységét a népballada, dramatikus népszokások, folklórkutatás története területén fejtette ki. Figyelme központjában a határon túli magyarság sorsa állt, felkutatatta Gömör történelmét és néphagyományát. 86 éves korában hunyt el.

A Szülőföldön hontalanul munkájában egy lévárti család sorsán keresztül dolgozta fel a Beneš-dekrétumok általi jogfosztottság korszakának eseményeit. A könyv azóta magyarul több kiadásban megjelent, 1997-ben a Lilium Aurum szlovák nyelven is kiadta.

2004-ben Lévárt község díszpolgárává avatta. (H.E.)

TILAJČÍK IMRE
dunaszerdahelyi
zenész

Életének 64. évében hosszan tartó súlyos betegség után elhunyt a dunaszerdahelyi kulturális élet meghatározó alakja, Tilajčík Imre. Túlzás nélkül állítható, hogy a városban mindenki ismerte, a Csallóközben is sokan, alakja hosszú időn át szinte elválaszthatatlanul hozzátartozott minden kulturális eseményhez, szívéhez legközelebb azonban a zene, a gitár állt.

Évtizedekig dolgozott a városi művelődési központban, mint hangtechnikus, előtte hosszú évekig külföldön muzsikált. Ismert volt arról is, hogy a helyi zenei tehetségeket felkarolta, biztatta. Készséges, segítőkész ember hírében állt, aki mindig megoldott mindent. Legismertebb dala, Az éjszaka fényei a legközkedveltebb zenei internetes csatornán is meghallgatható. (V.J., fotó: dunaszerdahelyi.sk)

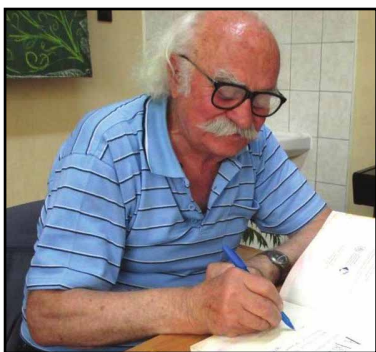

KALLÓS ZOLTÁN
Kossuth-nagydíjas
néprajzkutató

A nemzet művészt február 14-én életének 92. évében, rövid szenvedés után válaszüti otthonában érte a halál.

Kallós Zoltán Erdély szülöttként mindenkor önzetlen segítője volt a Felvidéken élő magyaroknak, támogatója, szellemi nevelője a néphagyományok művelőinek. Néprajzi gyűjtői munkája toborzó, irányt mutató erővel hatott ránk. Munkájának megismerése az 1971-ben megjelent Balladák könyve című, Európa-szerte szenzációt keltő művével vette kezdetét. Követőre talált nálunk is, mert ösztönző példaadója lett Ág Tibor népdalgyűjtőnknek is, aki Sima Ferenc egyetemi nyelvoktatóval társulva 1979-ben megjelentette Vétessék ki szóló szívem - szlovákiai magyar népballadák című kötetét. Ez is korszakot átfogó mű lett.

(T.A.)

TÓTH ELEMÉR

**felvidéki költő, író,
publicista**

„Úgy próbáltam s próbálok élni, // hogy a papnak – majd ha kaparnak – // ne kelljen valótlan beszélni!” – írta pár évvel ezelőtt testamentumnak szánt versében Tóth Elemér, Tompa Mihály kései hanvai utóda, aki alig pár héttel 78. születésnapja után visszaadta a lelkét a Teremtőjének.

Még életében szobrot kapott a szülőfalujában az Igó Aladár és Juhász István megálmodta helyi szoborparkban.

A Tábortűznek nyugdíjba vonulásáig a főszerkesztői tisztét látta el. „A gyerekekhez nem szabad lealacsonyodni, hanem fel kell hozzájuk emelkedni” – mondja, amikor a gyerekversekről, a gyerekirodalomról beszél, de hát könynyű neki, hiszen meghagyták őt az istenek örök gyerekeknek.

Verseket mellett karcolatokat és novellákat is írt.

(J.D.J.)

GYÜRE LAJOS

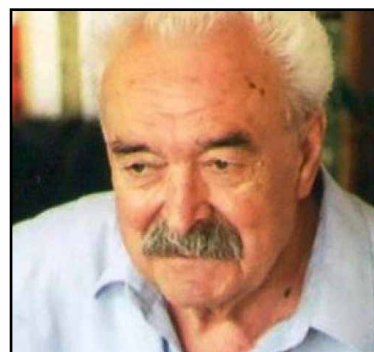
**felvidéki költő, színműíró,
tanár, irodalomtörténész**

Február tizenötödikén Kassán, életének nyolcvanhetedik évében el. A felvidéki magyar nemzeti közösségért szinte utolsó pillanatáig munkálkodott.

1968-ban az ő javaslatára Kassán megrendezték a (cseh) szlovákiai magyar értelmiségiek első találkozóját, ahol a résztvevők megfogalmazták, hogy a Csemadok a jövőben ne csak kulturális, hanem érdekvédelmi szervezetként is működjön.

Élete és munkássága példaeértékű volt. Szívóssága, a magyarság szolgálatának rendíthetlensége, alkotói lendülete nem tört meg a családját ért súlyos tragédia után sem. Feleségével együtt iszonyú lelki sebzettségük dacára is megpróbáltak helytállni, szolgálni. Gyüre Lajos túl a nyolcvanon is elvitte új könyveit az iskolákba.

(B.GY.)

SZABÓ REZSŐ

**felvidéki jogász,
politikus**

Nyolcvankilencedik évében február 17-én elhunyt a felvidéki magyarság kiemelkedő közéleti személyisége, dr. Szabó Rezső jogász, politikus.

Személyében egy olyan embert veszítettünk el, aki a politikai és kulturális életben egyaránt komoly szerepet vállalt és ahol munkálkodott, mindenütt jelentős eredményt mutatott fel. Közéleti pályájának csúcsát az 1968-as csehszlovákiai reformidőszak jelentette. Többek között az ő nevéhez fűződik az itt élő magyarság követeléseinek teteles megfogalmazása is. Ezen időszakban ő állt a Csemadok élén, a Szlovák Nemzeti Tanácsnak pedig alelnöke volt.

Íróként is tette a dolgát, szerzője a 2004-ben megjelent Csemadok és a Prágai Tavasz című könyvnek, melyben közéleti tevékenységének meghatározó éveire tekint vissza.

JOHN N. LAUER,
a felvidéki magyar kultúra
támogatója

Életének 80. évében, a gyilkos kórral nyolc hónapon át folytatott küzdelme végén 2018. február 23-án, pénteken az Amerikai Egyesült Államok Ohio államának Cleveland városában szerettei körében elhunyt John N. Lauer. Felesége, Edith szavai szerint, három nappal hetvenkilencedik születésnapja után „lelke elröppent közülünk”.

John-t és feleségét, Edithet a felvidéki magyar közösség irodalomszerető és a művészet iránt érdeklődő tagjai talán egytől egyig ismerik. Neve, nevük éveken keresztül összefonódott a Madách Posonium Könyv- és Lapkiadó fennmaradásáért folytatott küzdelemmel.

John élete volt a példája annak, hogyan fonódik össze az azonos értékrendű emberek sorsa és szemlélete. (D.M.)

KULCSÁR FERENC
Madách- és Forbáth Imre-
díjas költő

Egyik legelismertebb felvidéki kortárs költőnk hosszan tartó súlyos betegség után március 22-én, csütörtökön hunyt el Dunaszerdahelyen.

„Kulcsár Ferenc par excellence költő: akkor is költő lenne, ha soha egy sor verset sem írt volna le. Az a költő ő, aki egész életével, mozdulataival, magatartásával, életvitelével poéta, aki a nyelv titkával él, s a nyelve az emberi lét metafizikájával” – írta róla egyik méltatója, Tózsér Árpád.

Munkáiból irodalmi színpadok több önálló műsort rendeztek – ezek egyikét a Duna TV többször is bemutatta. Versei, tanulmányai, esszéi, meséi szlovákiai, magyarországi, romániai irodalmi kiadványokban láttak napvilágot. Műfordításai szintén szlovák, cseh, német, ruszin, orosz írók és költők munkáiból születtek. (N.Zs.)

BORBÉLY JOLÁN
etnográfus,
pedagógus

Martin György néptánc-kutató özvegye nagyon sokat tett a felvidéki magyar tánc hagyományok és hagyománykultúra kutatása területén, március 21-én 89 éves korában elhunyt.

A Kárpát-medencei néptáncok gyűjtésének és kutatásának legendás alakja, generációjának kiemelkedő tudományos és közösségi személysége volt. Népművészek nemzedékeit nevelte ki, példa- és iránymutatása, szakmai pályafutása meghatározó népi kultúránk értékeinek feltárása és továbbéléséért terén.

2017-ben a Táncházi Napja alkalmából megfogalmazott üzenetében azon reményét fejezte ki, hogy az elkövetkező generációk is az elődök szellemiségéhez méltó elszántsággal, felelősséggel öröközik majd tovább a magyar táncmozgalom jó hagyományait. (B.B.)

1990: az Együttélés losonci közgyűlése, még Csehszlovákia fennállása idején. Jobbról a második: Szabó Rezső.
(Fotó: Az Együttélés archívuma, duray.sk)

Távoznak az élők sorából a 20. század nagy nemzedékének tagjai

Duray Miklós írása – Szabó Rezső emlékére

Ma már kevesen tudják mik voltak a Népi Kollégiumok, milyen értéket jelenített meg a Fényes Szelek nemzedéke, milyen társadalmi csoportot fémjelzett negyven-ötven évvel ezelőtt a „huszonnyolcasok” korosztálya. Számunkra akkor mindez egy olyan eszmeiséghez kötődő kísérletet és csoportos társadalmi megnyilvánulást jelentett, amely a társadalmat megújító, a magyar nemzetet és Magyarország társadalmát földre teperő Versailles-i béke (1919-1920) majd a párizsi béke (1947) következményeiből való kilábalásra kereste a kiutat, a megoldást.

A felvidéki magyar fiatalok egy része 1939-től szintén a népi kollégisták vonzáskörébe került, 1945-öt követően pedig azok nagy része, akik a határon átszöktek tanulni Magyarországra a fényes szellők sodrásába is került. Ők voltak a felvidéki „huszonnyolcasok” nemzedéke, azok, akik 1928 tájékán születtek. Ezek a fiatal emberek, elsősorban fiúk, ekkor érkeztek a felnőtté válás korába, vagy éppen ekkor lett belőlük felnőtt ember. A létélményük, ami lehet, hogy már apáik élettapasztalata is volt, azt üzent: nem folytatható a közösségünk élete abban a mederben, amelybe a 19. század vége felé beleterelődött. Ez a felismerés a két világháború között talán minden társadalmi réteg életérzésévé vált, feltehetően a racionális gondolkodású Horthy Kormányzó is ezzel értett egyet, de csupán a népi-nemzeti szellemi körökben fogalmazódott meg határozottan és nyilvánvalóan. A második világháború után ez az érzés meggyőződéssé vált, és a nemzeti gyökereken felnövő emberek számára a nemzeti és a közösségi megmaradás alapfeltételévé lépett elő. Volt, aki ez elől elmenekült, volt, aki szembenézett vele.

Ennek a szembenéző nemzedéknek volt egyik tagja az 1929. május 10-én született Szabó Rezső, aki tizenöt hónappal kilencvenedik születésnapja előtt távozott közülünk.

Nem volt egyedül. Királyhelmecről, Nagykaposról, Rozsnyóról, Losoncra, Komáromból

és még ki tudja honnan a Felvidékről áramlottak az ismételten maradékká vált Magyarország irányába a fiatalok. Szabó Rezső és kortársai egy elképzelhetetlent igyekeztek megvalósítani. Ő sajátosan. Az államilag már nem érvényesíthető, de a római katolikus egyházon belül még létező szerkezeten belül akart reformátusként leérettségizni az ismét Csehszlovákiához csatolt Komáromban. Ezt az államjogilag csodának tekinthető tettet az ottani bencés rendi tanár, Hites Kristóf által kísérelte meg, aki egyetemes, a rend által hitelesített magyar érettségi bizonyítványt állított ki számára. Így lett a református Szabó Rezső a katolikus Pázmány Péter Tudományegyetem hallgatója, majd később, 1952-ben a pozsonyi Comenius Egyetem végzőse, a jogtudományok doktora.

Ez olyan tett volt, akár egy tornamutatvány. De sokszor kérdésként is felvetődik: ez volt a bevezető kísérlete pályafutásának?

Szabó Rezső tehetséges, igyekvő volt-e, vagy az adott kor társadalmi cirkuszának mutatványosa, vagy csupán csöbe húzta a kora hatalmi szerkezetét uraló fajankókat?

Több, sőt sok kortársa vonatkozásában is fel lehet vetni a kérdést, az 1949-1952-es évek időszakában a jövőjüket megalapozó fiatalokkal kapcsolatban: karrieristák voltak-e, fondorlatosak vagy a közösségszolgálat lehetőségét keresték.

Alig néhányukra emlékszünk közülük, de akik megmaradtak emlékezetünkben, azokra a közösségi elkötelezettségük révén emlékezünk ma is.

Egyikük a most elhunyt Szabó Rezső.

Alig három-négy, a közéletünkben még megjelenő személyt nevezhetnék, akinek van korosztályi emléke Rezsőre. Mindegyiküknek más-más a vele kapcsolatos élménye. Nem akarom idézni őket, sem minősíteni, mert ez mára értelmét veszítette. Egy biztos, hogy az 1950-es évek végétől több mint egy évtizeden át ő volt az egyik kapocs a politikai hatalom és a felvidéki magyar közösség között. Nem közvetítő, hanem olyan kapocs, amit a hatalom nem tudott levágni magáról. Ezért nem zuhanhattunk a mélybe.

Ez a legmeghatározóbb időszakban történt, amikor újraépítettük szétvert társadalmunkat. A pártállam kialakulásakor 1948 után léptek a közélet szorítójába a népi kollégiumok szellemi vonulatában és a fényes szelek hullámain felnőtt felvidéki magyar „huszonnyolcasok”. Ők nem a törzskönyvezett, a magyarságuk miatt ugyancsak megbélyegzett kommunisták soraiból kerültek ki, akik megaláztatásuk megszűnését szolgálalkúséggel hálálták meg, hanem felismerték a nyilvánvalót: közösségünknek csak akkor lehetnek hasznára, ha adom a császárnak, ami a császáré, Istennek, ami az Istené. Ebben a vonatkozásban a felvidéki magyar közösség jelentette az istent. Ennek a korosztálynak nagy felismerése volt az akkori értékzavar közepette a változó és az állandó közötti különbségtétel.

Szabó Rezső ezt pontosan tudta. Ezért volt tele szorongással és félelemmel. Nem veszi-e észre a „császár”, hogy nem mindent kap vissza és emiatt újabb rombolásba kezd, hiszen állandóan ezen jár az esze. Ezért volt megengedő és korlátozó, pontosan oly módon, mint az akkori politikai hatalom, de más ütemben, hiszen a pártközpont döntéseit nem lehetett kiszámítani. Néha

egy tapogatózó érdeklődését már kész szándékként lehetett értelmezni, de volt, amikor derült égből villámcsapásként jött a rendelet. A közösségi munkában ez nehezebb helyzetet teremtett, mint a dzsungelharc körülményei. Nemcsak a buja növényzet alkotta akadályokra, azaz a szövevényességre, hanem a harcosok álcáira, a mosolyok mögötti emberevői fogcsikorgatásokra gondolok. Szabó Rezső azonban állta a sarat, az emiatt fejére hulló bírálatokat, sőt Török Elemér tettlegességét is Nagykaposon, a Nagy János alkotta Erdélyi János domborművének köztéri leleplezését követő vacsorán, 1968. január 20-án.

Szabó Rezső legmaradandóbb érdeme, hogy a Csemadokot, aminek több mint tíz éven át főtitkára volt, meg tudta tartani annak a társadalmi lelkesedésnek a sodrában, ami a szervezet megalakulásakor eluralkodott a felvidéki magyarságon. A Csemadok egyszerre volt a politikai hatalmat szolgáló intézmény, a jogfosztottságukból felocsúdó magyarokat összefogó társadalmi keret, érdekmegjelentető szervezet és egy nem létező magyar párt képzeletbeli megjelenítője. Keretei között nőhetett fel a „negyvenötösök” új generációja, akik már mertek a hatalomtól függetlenül gondolkodni és létrehozni önálló szervezeti kereteket. Ennek a kiteljesedése lett a kommunista politikai rendszer bukásakor az Együttélés Politikai Mozgalom, aminek keretében Szabó Rezső végre szabadon lehetett közéleti ember. Ez talán enyhe gyógyír volt az 1970-es és az 1980-as évekbéli mellőzöttségére.

A felvidéki magyarok 20. századi hányatottságának egyik nagy jelképétől búcsúzunk Szabó Rezső ravatalánál.

Együttélés kampány 1990, a képen: Duray Miklós, Bauer Edit, Harna István, Szabó Rezső, Popély Gyula

Fotó: duray.sk)

Görgei születésének bicentenáriuma

Kétszáz esztendeje, 1818. január 30-án a Szepes vármegyei Toporcon született Görgei Artúr, az 1848/1849-es magyar függetlenségi háború katonai géniusza, akiben a magyar hadtörténelem legkiválóbb hadvezérét tisztelhetjük.

Földi életét igen hosszúra szabta a Fennvaló, s legnagyobb cselekedeteit a szabadságharc során vitte véghez. Jelen írásunkban nem a nagy katona, hanem a fiatal huszártiszt emlékét idézzük fel.

Miután elvégezte a tullni utásziskolát, Görgei Artúr 1837 és 1842 között a Mária Terézia által alapított legendás híró Magyar Nemesi Testőrség soraiban szolgált, ahonnan 1842-ben főhadnagyként került a jászkun legénységű császári-királyi 12. Nádor-huszárezredhez. Választása nem lehetett véletlenszerű, ugyanis a fekete csákót, és fehér gombos búzavirágkék öltözetet viselő regiment ezüst zsinóros tiszti mundérjának elkészíttetése lényegesen kevesebb anyagiakat emésztett fel, mint azon ezredek esetében, ahol a tisztek arany zsinóros huszárruhát hordtak. Az ifjú főtiszt szinte teljes örökségét – 2000 pengőforintot – arra áldozta, hogy egyenruhát készíttessen magának és hátraslovat szerezzen be. Ezen regimentnél egészen 1845-ben bekövetkezett „kviétálásáig” teljesített szolgálatot.

Görgei Artúr 1842. május 30-án a következőket írta bátyjának, Görgey Guidónak a császárvárosba, miután megkezdte szolgálatát a Nádor-huszároknál: „Pajtásaim általában igen barátságosan fogadnak és ez egyedüli vigasztalásom az itteni kellemetlen szolgálati viszonyokban. Az «első őrnagyi első századhoz» osztottak be szolgálattételre. Őrnagyomat Némethnek hívják; a századosom báró Vernier. Egész nap futkároznom kell, mivel lakásom igen messzi esik a lakótanyától; ez ugyan nem árt nekem, hanem a sokféle felelősség a szolgálatban untatni kezd már is. Két napja, hogy itt vagyok, s ezalatt több összeszidást kaptam, mint eddig egész életemben. Igaz, hogy ez oly baj, mely napról napra jobban múlik; de igazán szeretnék már azzal a bizonyos szolgálati phlegmával bírni, mely minden ilyen szidáskor egész hidegvérrel egyet gondol magamban, kettőt hallgat (...) jobban be vagyok fogva, mint a hajót vontató ló (...) Nekem magamnak minden itt oly idegenszerűnek, újnak és bizarrnak tetszik, hogy néha kételkedni kezdek, nem vagyok-e az a bolond, a kinek mind az, a mi körülötte történik, csak úgy látszik, hogy van, a nélkül hogy volna... Kénytelen vagyok egész nap magyarul beszélni, mert németül meg nem ért itt senki. Azon rövid idő alatt, mióta az ezrednél szolgállok, ha nem is tettem még nagy haladást

a magyar beszédben, de oly vakmerőségre tettem szert, mely akárkinek is becsületére válnék. Hanyathomlok belé rohanok a legnehezebb szófűzésekre és miután egy ideig bizonyos tompa moraj torkomból üti meg egyik jó kún közlegényem füle dobját, ez a derék fiú biztosan azt feleli rá: «Értem» és én ezzel aztán meg vagyok elégedve, de érteni – magam sem értettem, a mit neki mondtam. Ilyféle események, sőt némely más kellemetlenebbek is türelmetlen fölebbvaló uraimékkal gyakrabban fordulnak elő egy azon órában. Mindez igen mulatságos lenne, csak ne kísérnék oly rettentő komoly képekkel az illetők. A százados kiabál, az őrnagy harap, a közember ha váratlanul engem meglát, összerezzen, kinyúlik oly hosszúra és egyenesre, akár csak nyársra húzták volna, és úgy néz rám, úgy néz rám, néz rám, rám! olyan nézéssel, minővel én fognék egykor a hóhéromra tekinteni, ha t. i. annak keze általi halálom lenne megírva a végzet könyvében. Mindez nem új előttem, de már elszoktam volt tőle és most új viszonyaim nyomnak, mint az új csizma.”

A legendás tábornok öccse, Görgey István szintén megemlékezett bátyja Nádor-ezredbeli élményeiről Görgey Arthur ifjusága és fejlődése a forradalomig című, 1916-ban megjelent munkájában: „Görgey Arthur azonban bevonult a Nádorhuszárokhoz Salzburgba és – nem kellett megverekednie. Elszánt, a mellett szerény és ildomos föllépésével lefegyverezte a vele farkas szemmet néző hadnagyokat mind. Mindazonáltal az erős próbára tételt ki nem kerülhette. Termett az imént vázolt patriarchális szellemnek, az említett családiánál, kevésbé nemes gyümölcse is: az akkor divatos «slendrián» gyűjtőneve alá foglalt mindenféle kisebb nagyobb visszaélések az ezredben. Ezek közt a bátyámnak legelébb szemébe tűnő volt a fegyelemnek a hosszú béke és egynémelyik felsőbbbrangú tisztnek igazságtalansággal párosult gyöngesége következtében veszedelmesen kifejlődött lazasága. Egyik ilyen gyönges és igazságtalan százados kapitány volt Vernier báró; és századának egyik szakasza volt a legelhanyagoltabb az egész ezredből. Ezt a szakaszt adták a bátyám keze alá, hogy boldoguljon vele! – Emezt rendbe ránczba szedni – és a kapitányának secaturáit kiállani: ez akart «a próba» lenni. A mi természetétől telt: azt báró Vernier megtette – míg végre egy napon bátyám hosszútűrésének pohara kicsordult. Egy század-kereti gyakorlat alkalmával is Vernier kényére űzte szokott kedvtelését. Vérig sértő ismételt szidások után egyszer csak rákiált a kivont karddal sorban álló bátyámra: «Herr Oberlieutenant Görgey! herkommen!» [Görgey főhadnagy úr! Hozzám!] Erre bátyám sarkantyúba kapja a lovát és megeresztette kantárszárral egyenesen neki vágat a kellő távolságban a homlokzat előtt vezénylő Verniernek úgy, hogy ha az elsáppadó az utolsó pillanatban félre nem ugrot a lovával – hát bátyám legázolja. Közvetlen közelében annak ez megrántja a kantárszárát és rosszakarójának ezt súgja a fülébe: «Noch ein Wort – und ich haue Sie vom Pferde!» [Még egy szó és lehajítom a lóról!] Monda, és azután lépést visszalovagol a maga helyére. – A gyakorlatnak ezúttal vége szakadt. A dolog folytatása pedig abból állt, hogy Vernier legott haza lovagolván, panaszra ment az ezredparancsnokhoz, gróf Teleki Ádámhoz, ez pedig rögtön «a porkolábhoz» küldi nyolcz napra bátyámat. Miután ez a salzburgi fellegvárban kiült nyolcz napi enyhe büntetés után a kardját visszakapván, az ezredparancsnoknál jelentkezett, hogy a kiállott büntetést szabályszerűen megköszönje: Teleki kedélyesen fogadta. Csatolja le a kardját – monda – üljön le és gyűjtson pipára;

Görgei Artúr 1848-ban – Barabás Miklós festménye (Fotó: Meko
oszk.hu)

valamit beszélek el Önnek. Énnekem gyermekkorom óta csak egy volt a vágyam: katonának menni. Apám nem szerette. Mikor fölcseperedtem s az ideje elérkezett: komolyan megkértem apámat, engedje követnem hajlandóságomat. Ekkor apám leültetett épp úgy mint én most Önt; pipára gyújtatott velem, épp mint én most Önnel; neki magának egy nagy öblös szép tajtékpipa volt a kezében – épp úgy mint most nekem. Hát te katona akarsz lenni, nemde? kérdi az apám. Hát fiam! nézd ezt a tajtékpipát és képzelj el magadnak azt, hogy ez a pipa parancsolna neked, még pedig olyas valamit, a mit te ostobaságnak tartasz és a mit teneked minden ellenvetés nélkül teljesítened kell. El tudod-e képzelni, hogy te ezt a parancsot szó nélkül teljesíted? Ha nem bírod elképzelni, hogy ennek a tajtékpipának szó nélkül engedelm

meskedni fogsz: akkor ne is akarj katonának menni. De ha el vagy határozva ennek a tajtékpipának vakon engedelmessé válni: akkor Isten neki! nem bánom, légy katona. A mit akkor az apám énnékem – én is most Önnek azt adom tanácsul! – És most menjen el báró Vernier kapitány úrhoz és jelentse neki, hogy Ön a büntetését kiállotta; ő tárt karokkal fogja Önt fogadni.» És csakugyan! báró Vernier százados-kapitány úr szétterjesztett karokkal sietett a benyitó bátyám elébe. «Aber mein lieber Görgey, wie konnten Sie mich so missverstehen?...» [De kedves Görgey, hogy tudna Ön engem félreérteni?] A secaturának pedig e percztől fogva vége volt. Ez volt a próba első fele és mellékesen az a tanulság belőle, a mit Arthur bátyám erősen megjegyzett magának: hogy az ember minden körülmények közt tartsa féken indulatját...»

Valamikor 1842 őszén érkezett el csapatszolgálatának másik nagy próbatételéhez, amelyről Rozsnyay Pál 1848-as huszár főhadnagy évtizedekkel később a Pesti Hírlap hasábjain a következőkben emlékezett meg: „1842. november hó elején századunk Alsó-Ausztriába a Duna mellé Mauthausen és környékére lett téli szállásra kvártélyozva. Ez időben volt szakaszparancsnokunk Görgey Arthur főhadnagy, a ki Bécsből a magyar testőrségtől lett hozzánk áthelyezve. Mint ordonnáncz több hónapon át voltam szolgálattételre mellé rendelve. Igen szigorú tiszt volt, kitűnő katona és képzett ember. Engem igen szeretett, különösen lovaglási tehetségemért. Görgey

szigorúságához még hozzájárult Párosi szakaszkaplár szigora; minek következtében egy alkalommal Molnár Pista és Hajós Laczi közhuszárok a velük szemben tanúsított méltatlan bánás folytán arra a szerencsétlen gondolatra jöttek, hogy Görgeyt és Párosit elemésztik. Egy szombati napon Molnár és Hajós két-két pisztolyt magukhoz vévén, beültek a szomszéd falu kocsmájába, hol néhány pohár sör felett töltötték az éjszakát, de teljesen józanok maradtak. Reggel egy közlegény társuktól megizenték határozott szándékukat: Görgey Párosinak azonnal megparancsolta, hogy négy huszárt és egy fraitert vegyen magához a két huszár letartóztatása végett. Megtudjuk azután a további részletekből, hogy Molnár tette az első lövést és másodszor is ő lőtt, s hogy végre a Rozsnyai Pál golyója volt, a mely Molnárt leterítette... Hajós, a másik szerencsétlen, aztán megadta magát és a haditörvényszék 16 évi várfogságra ítélte.”

Görgey István így összegezte az eset tanulságait: „Íme! nem mindennapi esemény egy alantas katonatiszt életében; – kivált békeidőben. Bátyámra nézve egész életére kiható. Legalább is oly eset, mely ugyancsak képes egy 24 éves fiatal embert megpróbálni, esztét, szívét, hidegvérét, biztos elhatározását, rettenthetlenségét. A maga huszárszakaszával főlebbvalóitól mérföldekre távol exponált helyzetben – oly váratlan esetben, hol magát hirtelen feltalálni, önállóan gondolkodni és saját felelősségére rögtön cselekedni kell, – mert minden haladó új percze a tétlenségnek vagy tétovának vagy éppen megrettenésnek könnyen oda viheti a dolgot, hogy nagy arányokat ölt a desertio és mind több-több emberéletbe kerül a bomladozó fegyelemnek okvetetlen megejtendő helyreállítása: ily helyzetben Görgey Arthur nem haboz, mert tudja, mi a törvény, mi az ő jogköre és mi a kötelessége s ő nem retten vissza e nehéz kötelesség teljesítésétől – megyn és önélete kockáztatásával saját felelősségére cselekedvén, e határozott föllépése által elfojtja csirájában a veszélyt. Voltak tisztársai és főlebbvalói közt egyesek, neki nem jóakarói, a kik eljárásán magasra fölrántott szemöldökkel és kárörvendő álsajnálkozással fejőket csóválták az eseten. A jelentés a maga fokozatos szolgálati útján fölment a legfelsőbb instantiáig. Ott aztán Görgey Arthur főhadnagy eljárását correctnek találták. (...) Mindazáltal bátyám ezen határozott föllépése nem mulasztható el, neki az ezredben, sőt ennek körén túl is, hol az esetről hivatalosan vagy másképp tudomást vettek – hírnevét megállapítani és nem a hátrányára. Ez egészen természetes. A hiú fölületes ember önpróba nélkül vajmi könnyen elkérkedik, hogy ő soha semmitől meg nem retten; ha jóhiszemben is: túlbecsüli az erejét. Az önmaga iránt szigorú, lelkiismeretes, de bátor ember próbára teszi önmagát, úgy keresi önereje határmesgyeit és ezeken belül lép fel az életben mindenkor önbizalommal. Ezért hiszem én, hogy az a próba a halálveszéllyel szemben, melyet Arthur bátyám 1842-ben a wartbergi kocsmá ostrománál jól megállott, kiható volt egész életére.”

Babucs Zoltán

A Limes Anavum Regionális Honismereti Társulás és Szőgyén község önkormányzata szervezésében emlékeztek a régi Párkányi járás települései a Doni-áttörés 75. évfordulójára Szőgyénben. (Fotó: Berényi Kornélia)

Emlékezés a Donnál elesett magyar katonákra

A Felvidéken minden évben más-más település önkormányzata vállalja a társrendező szerepét. A közös emlékezés 32 helységet érint. Ezek a következők:

Bajta, Bart, Bátorkeszi, Béla, Bény, Búcs, Dunamocs, Ebed, Farnad, Garamkövesd, Garampáld, Gyiva, Helemba, Ipolyszalka, Ipolykiskeszi, Karva, Kéménd, Kural, Érsekkéty, Kicsind, Kisújfalú, Kisgyarmat, Köbölkút, Kőhídigyarmat, Leléd, Libád, Muzsola, Nagyölved, Nána, Párkány, Sárkányfalva, Szőgyén.

A muzslai önkormányzat az évfordulók apropóján felújította azt a háborús emlékművet, melyet a kilencvenes évek elején állítottatott a község. A kőbe dolgozott bronz csodaszarvast és tululmadarat is ábrázoló mű Nagy János munkája, melyet most Németh László kőfaragó újított fel a község megrendelésére. (Dániel Erzsébet)

Don partján az őszi szellő...

A családjuktól, szeretteiktől elszakított katonák gyakran írtak naplót, feljegyzéseket. Sokuk, papír híján, a magukkal vitt imakönyvbe, vagy más könyvbe örökítették meg az átélt eseményeket, vagy vágyaikat. Ez utóbbival találkoztam Vitéz Csikós Jenő Lélek a vártán című könyvében.

A kötet hiányosan, fedőlap és az utolsó oldalak nélkül maradt fenn családunk könyvtárában. Gyerekkoromtól tudtam, hogy van egy olyan könyvünk, amelyikbe nagyapám néhány mondatot beírt, arra is emlékeztem, hogy ezek inkább szerelmi vágyódások, mintsem valódi versek, s tudtam azt is, nem napló-bejegyzésről van szó. De az ember kutat, és ha történelemkedvelő, akkor megpróbálja beleélni magát abba a sorsba, amelyben az őseinknek része volt.

Megpróbáltam visszaemlékezni azokra a foszlányokra, melyek megmaradtak, amit papa elmondott, gyermek voltam, mikor meghalt, de arra határozottan emlékszem, hogy hősnek tartottuk őt. Ma is csodálom, hogyan volt képes ezeket a borzalmakat átélni. Azt is el kell róla mondani, hogy sosem volt félős, így akkor sem szállt inába a bátorsága, mikor tilos volt beszélni a katonaévekről és a hadifogságról. Nyilvánvalóan őt is megfélemlítették, vele is közölték, ha beszél arról, amit tapasztalt, amit megélt, akkor visszakerülhet, ennek ellenére sokat mesélt. Igaz meséket? Talán megszépítette? Már nem tudjuk meg.

Stiglitz János 1918. július 21-én született a Pozsonyhoz közeli Dunaújfalun. A második világháború idején így nem kerülhette el a katonaságot. Az orosz frontot megjárt magyar csendőr hagyatékában képek és újságok is találhatóak, mi, unokák, így kezdtünk ismerkedni a történelemmel.

A történelemkönyvekből ma már megismerhetjük a valóságot, miszerint több mint száz-ezer ember veszett oda a Don-kanyarnál, azokban a harcokban, ahova a magyar hadvezetés ki sem akarta vezényelni a sereget. Talán sejtették, hogy megfelelő ruházat, élelmiszer és főleg fegyverek nélkül semmi esélyük sem lesz a szovjetek ellen, az orosz télben.

Emlékszem, nagyapám azt mesélte, volt olyan szakaszparancsnok, aki tisztában volt a helyzettel és legszívesebben visszavezényelte volna a csapatot, de akadt olyan is, aki vakon hitt a győzelemben. Pedig a katonaság tudta, hogy nincsen esélyük a nagy hideg és az oroszok ellen, egyrészt a túlerő miatt, másrészt azért, mert a magyar seregeknek alig volt felszerelésük, ruházatuk. Az élelmezés sem volt megoldott. Sokszor fagyos krumplit ettek, a vízhiányt a hóból és a jégből pótolták, s hogy meleg ételhez jussanak, a hóból készítettek levest maguknak. A legborzasztóbb

Stiglitz János
(Fotó: családi archívum)

talán mégis az volt, hogy nem volt fedél a fejük felett, sem sátor, sem barakkok, semmi sem volt. Tábort nem tudtak építeni, nem volt hozzá megfelelő felszerelésük. A doni harcmezőkről szerencsésen hazaért nagyapám. És vele együtt a már fent említett könyv is.

A szónak ereje van

Az előszavát is mindenképpen érdemes elolvasni. Vitéz Csikós Jenő úgy véli, a szónak ereje van. Olvassák csak!

Soha nem hittem, hogy valaha verset írok. Arra pedig még álmomban sem mertem volna gondolni, hogy - ha ez bekövetkeznék - a verseimet még nyilvánosságra is hozom. És mégis! Mindkét eset bekövetkezett! Így bízzék magában az ember.

Ezt a pálfordulást nagy ok idézte elő! Olyan ok, melyet mindenkor előbbre helyezek egy gyarló ember elgondolásánál, vagy elhatározásánál. Magyar fajtám iránti mély szeretetem vitt engem a versírásra.

Meggyőződtem arról, hogy a szó és betű a leghatalmasabb fegyver. Ereje vetekszik bármelyik öldöklő fegyver erejével. A szóval és betűvel éppen úgy lehet ölni, mint a fegyverrel, de lehet vele olyat is csinálni, amit a fegyverrel soha: gyógyítani, erőt és hitet adni. Ezt az utóbbit szeretném elérni. Betűvel és szóval kívánom most a hazámat szolgálni! Félttem a fajtámat ebben a jelszavaktól megbolygatott világban és ez adott bátorságot és erőt, hogy ezt az elhatározásomat tetté változtassam.

Ez a célom. Ezt tűztem ki magam elé. Azt akarom, hogy akihez eljut ez a könyv és benne a szónak ereje, érezze, hogy nincsen egyedül, hogy a küzdelem közös, nincs okunk csüggedésre, hanem inkább bizakodásra. Tudja meg, hogy valamennyiőnkre szükség van. Senkinek sem szabad otthagynia őrhelyét. Állni kell a vártát lélekben és testben egyaránt. Így lesz csak boldog és szép: a második ezredév.

A könyvet 1942-ben adták ki, családunk pedig megőrizte a kötetet, annak ellenére, hogy azt az Ideiglenes Nemzeti Kormány 530/1945. M.E. számú rendelete a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek megsemmisítéséről szóló rendeletében Magyarországon betiltották. Valószínűleg nagyapám a tiltásról semmit nem tudott, hiszen éppen hadifogságban volt.

Egyébként a könyvet olvasva semmi uszítót nem találtam, csupán a nemzetféltés jelenik meg a könyvben.

Fáradt kismadár

De nézzük, mit írt nagyapám abba a könyvbe, amelyben versek vannak. Nemzeti érzelmű volt a szerző, buzdította a katonákat, hogy harcoljanak a magyarságért, Erdély visszatértét is ünnepli, de fohászkodik nemzetéért, eseményeket ír le verseiben.

Nagyapám mégis szerelmes sorokat írt a hazafias versek alá. Bizonyára tartották benne a sorok a lelket, bíztatták, hiszen minden fiatal férfi vágyott a szerelemre, még a háborúban is. Három bejegyzést szignózott is.

A 48. oldalon ez olvasható: „Majd, ha ekkor, évek múltán legszebb álmod teljesül, gyenge szíved múlt időben elmerül. Vedd kezedbe a könyvecskét, ifúságod örömét, majd meglátod, aki idevarázsolja a múlt idők emlékét.”

A mellette lévő oldalra az alábbi sorok kerültek, ugyanez egyébként megtalálható a könyv 42. oldalán, az újraírásra azért volt szükség, mert a betűk megfakultak.: „Ha élted alkonyán pihenni térsz, mint fáradt kismadár, gondolj rám is, és ha már nem leszek, foglald halkán imába a nevetem.”

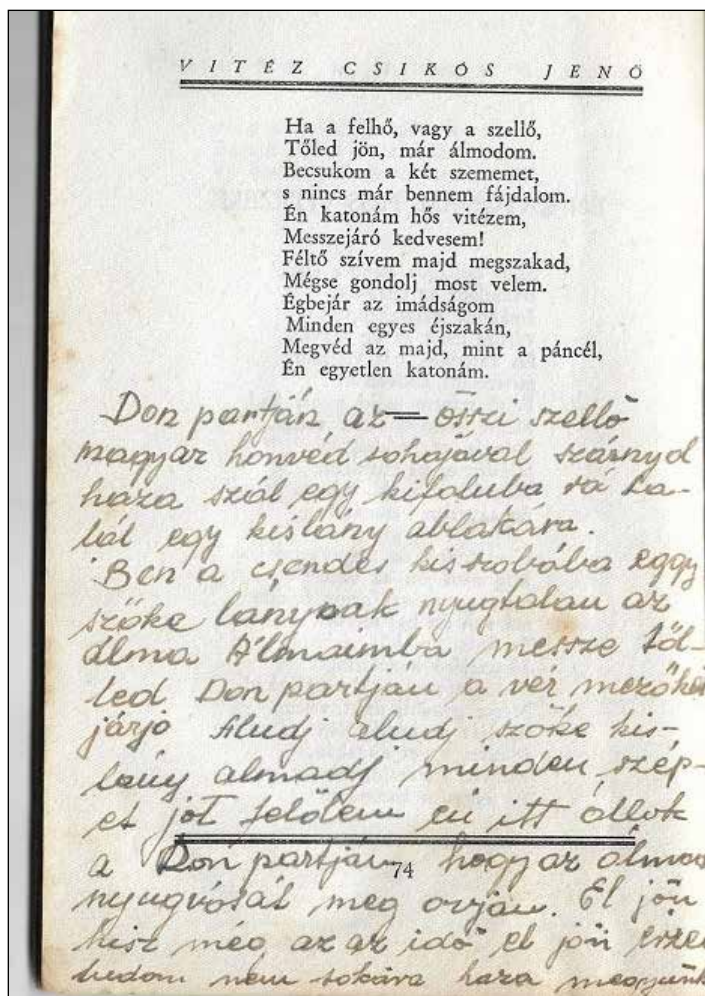
Magyar honvéd sóhajával

A kötet 44. oldalán így ír: „Nefelejcs nyílik a tóparton, sokszor arra járok, úgy szeretnék letépni egy-egy szálat és a szívedbe ültetni e nefelejcsszálat.

A leghosszabb bejegyzés a 74-75. oldalon van. „Don partján az őszi szellő, magyar honvéd sóhajával szárnyal. Haza száll egy kislaluba, rátalál egy kislány ablakára. Benn a csendes kissozóban egy szőke lánynak nyugtalan az álma. Álmaiban messze tőled, Don partján a vérmezőket járja. Aludj, aludj, szőke kislány, álmodj szép-jót felőle. Én itt állok a Don partján, hogy az álmod megnyugvását megóvjam. Eljön hisz még az az idő, eljön, érzem, tudom, nemsokára hazamegyünk győzelmesen a kanyargós szép Tisza partjára.”

A sorok alatt az aláírás: Stiglitz János, cső. szkv.

Nagypapám nagyon szeretett olvasni. Sokszor olvasta sorstársa könyvét, aki szintén megjárta a Don-kanyart. Nemeskürty István Requiem egy hadseregért című kötetét a bajtársaknak is kölcsönadta, akik ott voltak vele a háborúban. A szintén újfalusi Bartos Sanyi bácsival és a szomszédos községből, Magyarbélről származó Danter Feri bácsival együtt sorozták be őket, együtt voltak a Don-kanyarnál. Talán annak is köszönhető a megmenekülésüket, hogy együtt lehettek.

Neszméri Tünde

Levél a frontról

Régi képeslap került a kezembe, az idő nyoma meglát-szik rajta. Rokonom írta a Don-kanyarból édesanyjának, haza, Egyházasbástra. Rokonom, akit nem ismerhettem, de történetét megőrizte az emlékezet.

Kitört a második világhábo-rú, a három testvér bevonult kato-nának. A legidősebb fiút, Istvánt a salgótarjáni gyűjtőhelyről kivitték a keleti frontra. Jó katona volt, helyt-állásáért 1942 karácsonyára eltávozást kapott.

Érkezésének híre gyorsan terjedt, ki tudja hogyan, előtte járt. A falu szélén nem csak roko-nai, barátai várták, hanem azok is, akiknek hozzátartozói a keleti fronton harcoltak és azok is, akik csak kíváncsiságból mentek elé. Odateveredett egy orosz párti férfi és hetykén megkérdezte Istvántól: „No, gyerek, milyen élet van az orosz paradicsomban?” István széttárta a zubbonyát és csak annyit mondott: „ha rám néz, megláthatja”.

Csoportkép a Donnál, ennek a hátoldalára írta édesanyjának a levelet (Fotó: Farkas Ottó, archív)

A napok gyorsan teltek, István jól érezte magát otthon az ünnepek alatt. Január 8-án útnak indult, édesapja vitte kocsival a salgótarjáni vasútállomásra. Azt mondta, ha minden rendben lesz, január 12-re odaér.

Odaért. A családjának küldött hivatalos értesítés szerint, 1943. január 12-én, a doni harcokban eltűnt.

Testvérei közül a legfiatalabb, a harckocsizó élte csak túl a második világháborút. Tankjuk Rétságán találatot kapott, a harckocsi négytagú legénysége súlyos sérüléseket szenvedett. Négyük közül egyedül ő maradt életben, családot alapított, de a traumát a halála napjáig nem tudta feldolgozni.

Farkas Ottó

Deméndiek a Don-kanyarnál

A 2. hadsereg soraiban természetesen felvidéki katonák is harcoltak a Don-kanyarnál. Szinte minden családban keringenek legendák arról, hogy a nagypapa vagy valamelyik idősebb rokon megjárta a Don-kanyart. Mi most a deméndiek történetét elevenítjük fel.

A deméndiek a balassagyarmati 23/II. gyalogoszázlójhoz vonultak be, amelyik a losonci parancsnokságú 23. gyalogezred kötelékébe tartozott. A zászlóalj 1942. augusztusában az uriv-sztorozsevojei szovjet hídfők ellen indított támadás során átesett a tűzkeresztségen, rögtön jelentős veszteségek árán.

Balassagyarmatról július 5/6-án indult a zászlóalj a szolgálati helyére, az Ipolyság, Párkány, Érsekújvár, Zsolna útvonalon. Az első veszteségeket már a szállítás során elszenvedte az egység. A három szerelvény közül az egyiket a partizánok megtámadták, a mozdonyt és tíz vagont, amelyek a legénységet és a lovakat szállították, Brijanszk mellett kisiklatták. Ilyen kalandos körülmények között érkeztek el Kurszkgig, ahonnan még 50 kilométer gyalogmenet következett a hadtest gyülekező pontjáig.

Augusztusra megérkeztek az utolsó egységek is, és a csapatok megkezdték elfoglalni az állásaikat. 80-90 000 katonával egy 205 kilométer hosszú frontszakaszt lefedni még egy jobban felszerelt hadseregnek is irreális vállalkozás.

Ráadásul, a nyári visszavonulás után három jelentős hídfő maradt szovjet kézen a Don nyugati partján (Scsucyje, Korotojak és Uriv falvak körül, amiket a hadvezetés értelemszerűen fel-

számolni igyekezett, hogy a Don-folyó, mint természetes védővonal előnyeit maradéktalanul ki tudják használni, és megnehezítsék esetleges szovjet ellentámadás indítását. A hadvezetést különösen a korotjaki hídfő aggasztotta, mert kb. 20 km-re volt Osztrogozsszk várostól, ahol több (magyar és német) alakulat ellátóbázisa volt.

A hadműveletek azonban kudarccal végződtek, illetve csak részben sikerültek – ellenben óriási veszteséggel jártak – aminek a későbbiekben katasztrofális következménye lett.

A katasztrófa végül 1943. január 12-én következett be. A szovjet ellentámadás éppen az urivi és a sztorozsevojei hídfőkből való kitöréssel kezdődött. Itt mutatkozott meg, hogy a 2. hadsereg jobbára elavult fegyverzete képtelen ellenállni a Vörös Hadsereg legmodernebb fegyvereinek, és így a támadók szinte átgázoltak a védőkön. Az összeomlás rohamos volt, amit még Jány Gusztáv vezérezredes parancsa se tudott megállítani („az utolsó emberig kitartani a Donon”).

És, hogy mi történt hőseinkkel, a 23/II. gyalogoszászlóaljjal?

Nos, a frontra induló csaknem 1000 fős állományból 4 tisztt és 233 sorkatonára tért haza. Az alakulat háromnegyede tehát a Donnál pusztult vagy tűnt el!

...

Utóirat: és hogy a doni katasztrófa milyen mély nyomokat hagyott a felvidéki magyarságban, mennyien keresték még évek múlva is a Donnál eltűnt hozzátartozóikat, arra egy adalék. Az Új Szó egy 1949-es // számában bukkantam egy hirdetésre, amelyben egy bizonyos Katona Rudolfné nyékvárkonyi lakos keresi a fiát. Katona Rudolf a somorjai 16-os századhoz vonult be, mint lovas hírvivő, és az utolsó levelet 1943. január 8-án írta. Harc közben eltűnt.

Csak remélni tudjuk, hogy végül megtalálta őt az édesanyja!

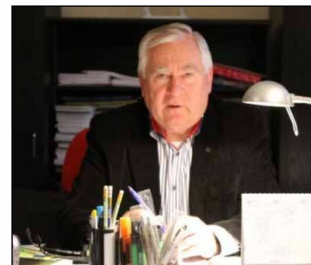
Sztakó Zsolt

Tantervközpontúság vagy kimeneti szabályozás?

A múltbeli, de még a mai oktatási rendszerek is a tömeges munkaerő iránti igényeket igyekeznek kiszolgálni. Ennek van alárendelve az oktatás.

Az államilag előírt tantervek teljesítése révén a diák olyan képességet, olyan tanúsítványt szerez, amely feljogosítja őt egy bizonyos tevékenységre, egy bizonyos szakma művelésére. A problémát az okozza, hogy nem tudjuk, nem látjuk előre, hogy ebben a globalizált, nagyon gyorsan változó világban milyen tudásra és milyen készségekre lesz szüksége a végzősnek később, például 4-5 év múltán? Akkor viszont mi értelme van tantervekben gondolkodni?

A tantervek helyett célszerűbb lenne megfogalmazni a kimeneti elvárásokat. Egy olyan teljesítményminimumot, amelyet minden tanulónak kötelezően el kell sajátítania az egyes tanulmányi szakaszok végéig.

Az Állami Pedagógiai Intézet ma is megfogalmazza az egyes tantárgyakra vonatkozó ún. standardokat, de ezek a teljesítményelvárások a tanulók többsége számára elérhetetlenek, mert egy optimálisnak képzelt szintet céloznak meg.

A gazdaságilag versenyképes országokban ma már a kimenet megfogalmazására, az elvárt készségek megfogalmazására helyezik a hangsúlyt. Olyan készségekre, amelyek maradandóak, amelyek az élet számos területén felhasználhatóak.

Ilyenek például az idegen nyelvtudás, a kommunikációs készségek, a tolerancia, a kreativitás, a digitális készségek, a problémamegoldás, a kritikai gondolkodás stb. Ezek a készségek biztosítják hosszú távon a foglalkoztathatóságot, az alkalmazkodóképességet.

A fentiekből következik, hogy a tankötelezettség ideje alatt a tanítás/tanulás elsősorban az ún. **kulcskompetenciák megszerzéséről** kellene, hogy szóljon. Ilyen értelemben a képzés univerzálissá válhat, mégpedig európai szinten. A szűken értelmezett szakképzés pedig a középiskola utánra tolódik ki és posztsekundáris formában valósul meg a felnőttképzés, esetleg a felsőoktatás keretein belül.

A végzettség tehát nem szakmai tartalmakat, hanem megszerzett készségeket fog jelenteni.

A minimális követelményeket minden tanulónak teljesítenie kell, de ezenfelül a tanulók saját maguk döntenek el, hogy milyen további készségek megszerzését tartják fontosnak.

Ebből viszont az is következik, hogy az egyes tanulók más-más megszerzett készségek birtokában fogják elhagyni az oktatási intézményt.

A rendszert a minden diák által elsajátított teljesítményminimum tartja össze.

Albert Sándor